

2018.09.07.

EFOP-3.2.14-17 Nyelvtanulással a boldogulásért

A projekt első félévének értékelése

Készítették

Paksi Borbála
Széll Krisztián
Vincze Beatrix

Tartalom

I. Az értékelés keretei.....	3
II. Az értékelés eredményei.....	5
1. Tanítási dokumentációk elemzése.....	5
1.1. Az óravázlatokkal kapcsolatos tapasztalatok	5
1.2. Hallgatói reflexiók.....	5
2. Mentorkérdőívek elemzése	8
3. Középiskolai koordinátorok véleménye.....	10
4. A tanulói kérdőívek elemzésének eredményei.....	13
5. Tanulócsoportok szerinti elemzés eredményei	20
III. Összegző következtetések, javaslatok.....	26
1. Projektre vonatkozó általános javaslatok	26
2. Az értékelési rendszer javasolt elemei.....	27
2.1. Értékelési stratégiával/protokollal kapcsolatos javaslatok	27
2.2. Tanulói kérdőívvel kapcsolatos javaslatok	30
2.3. Középiskolai nyelvtanárok körében történő adatgyűjtéssel kapcsolatos javaslatok	34
2.4. Hallgatói portfólióval kapcsolatos javaslatok	35
Mellékletek.....	37
1. számú melléklet: A foglalkozások középiskolai koordinátorok általi megítélése	37
2. számú melléklet: Tanulói kérdőív (javaslat).....	40
3. számú melléklet: Óravázlat (javaslat)	42

I. Az értékelés keretei

A *Nyelvtanulás a boldogulásért* projekt nem formális nyelvtanulási lehetőségek biztosításával kívánja segíteni a részvevő középiskolások nyelvtudásának fejlődését, amelynek elérését egy integrált megközelítéssel, azaz a lehetséges változók összességének javulásától várja. A foglalkozások előkészítése és megvalósítása mellett az ELTE nagy hangsúlyt kíván fektetni a középiskolai nyelvtanárok eszköztárának alapvetően élménypedagógiai alapú megközelítéssel történő bővítésére is. További célként jelenik meg, hogy az egyéni különbségek megfelelő kezelésével javuljon a nyelvtanulók tudása, motivációja és hozzáállása, valamint, hogy a résztvevő tanulók tudjanak és szeressenek idegen nyelvet tanulni és az elsajátított hasznos nyelvtudást megfelelően tudják alkalmazni.

A projekt alapvetően két fő célcsoportra fókuszál: (1) a résztvevő középiskolák élményalapú nyelvi foglalkozásaiba bevont 9–13. évfolyamos tanulók, és (2) a projektben közvetlenül és aktívan szerepet vállaló iskolai nyelvtanárok. Rajtuk kívül a projektben részt vesznek még az ELTE részéről a foglalkozásokat tartó (3) hallgatók (tanárjelöltek), valamint a felkészülésüket segítő és őket (4) mentoráló egyetemi oktatók (mentorok). Továbbá a projekt lebonyolítását segítik (5) a középiskolák és (6) az ELTE intézeti/tanszéki koordinátorai.

A projekt teljes időtartama 4 félév. A projekt első félévében összesen 9 középfokú intézmény (8 gimnázium, 1 szakgimnázium) vett részt, mely iskolákban a rendelkezésünkre álló adatok alapján legalább 13 angol, 7 német, 4 francia és 3 olasz tanulócsoport indult el.

Jelen értékelés alapvető célja:

- (1) az első félév tapasztalatainak feltárása és összegzése annak érdekében, hogy a 2018. szeptemberétől magvalósuló tevékenységek az eddigi eredményekből levonható következtetésekre és javaslatokra épülhessenek;
- (2) a projekt folyamatos nyomon követését támogató, az összes résztvevőt és aspektust lefedő értékelési rendszer, valamint az ehhez szükséges mérési eszközök kialakítása;
- (3) a folyamatértékeléshez szükséges adatfelvételi és adatfeldolgozási protokoll kidolgozása.

A projekt első félévének értékeléséhez minden résztvevő iskolából rendelkezésre áll a 36 tanárjelölt (hallgató) tanítási dokumentációja (tanulócsoportonként 12 alkalom óratervei és az órákra adott reflexiók, konzultációs lapok, jelenléti íveket tartalmazó jegyzőkönyvek)¹, mentoraik róluk alkotott véleményei (10 mentor által kitöltött 36 mentorkérdőív válaszai), a 9-ből 7 középiskolai koordinátor projektre vonatkozó kérdőívre adott válaszai, valamint a résztvevő diákok által kitöltött értékelő kérdőívek válaszai (272 kérdőív). Tehát a projekt első félévében nem került sor olyan adatgyűjtésre, amely valamennyi középiskolai nyelvtanár, valamint az ELTE intézeti/tanszéki koordinátorok véleményét térképezte volna fel.

---

¹ Már itt meg kell említenünk, hogy nem minden iskola esetén teljes körűek a tanítási dokumentációk, továbbá a részletezettségük is nagyon változatos, amelyet a projekt későbbi szakaszában mindenképpen egységesíteni kell.

Az értékelés első részében először a rendelkezésre álló dokumentumok és mérési eredmények elemzését végezzük el, melynek során külön vizsgáljuk a hallgatók (tanárjelöltek) tanítási dokumentációit, a mentortanárok véleményét, a középiskolai koordinátorok válaszait, valamint a tanulói kérdőívekből kapott eredményeket. Ezt követően az általunk beazonosított tanuló-csoportok szintjén vizsgálódunk. Végül a kapott eredmények alapján következtetéseket vonunk le és olyan javaslatokat fogalmazunk meg, melyeket érdemesnek tartunk visszacsatolni a projekt további folyamataiba.

II. Az értékelés eredményei

1. Tanítási dokumentációk elemzése

1.1. Az óravázlatokkal kapcsolatos tapasztalatok

Az **óravázlatokkal** kapcsolatban összességében kijelenthető, hogy nyelvenként formailag némiképp eltérőek (magyarul és idegen nyelven, változó formában készültek), de nincs nagy különbség a tartalmi vonatkozásaikban. Kevés kivétellel jól áttekinthetőek, többen melléklettel is kiegészítették azokat.

Annak ellenére, hogy több idegen nyelven is megtartásra kerülnek foglalkozások, a későbbi összehasonlítás miatt szükséges lenne, hogy a foglalkozásokon alkalmazott módszer/ek és munkaformák **a legfontosabb szempontok mentén egységesen jelenjenek meg az óravázlatokban** annak érdekében, hogy összesíthetőek, illetve összevethetőek legyenek a különböző nyelven tartott alkalmak. Az óravázlatokkal, azok hasonlóságával kapcsolatos eddigi tapasztalatok azt jelzik, hogy az egységesítés megvalósítható. Az óravázlatok módosítására vonatkozó javaslatot az *1. számú melléklet* tartalmazza.

1.2. Hallgatói reflexiók

Összességében elmondható, hogy az egyes órákra adott hallgatói (tanárjelölti) **reflexiók terjedelme, problémaorientáltsága szintén változó, de többségében pozitív élményként jelenik meg az óratartás, a tanítás**. A reflexiók feldolgozása öt szempont alapján történt (*a megállapítások összegzését lásd az 1. táblázatban*):

- (1) A tanárjelöltek gondolkodása/benyomása a diákokról.
- (2) A foglalkozások sikerességének/sikertelenségének megítélése (+, -).
- (3) A foglalkozásokon alkalmazott jellemző módszerek.
- (4) A tanítás során felmerült problémák.
- (5) A jövőben, a tanítás során részben megvalósított vagy tervezett változtatások.

1. táblázat: A reflexiók elemzésének összegzése

Szempont (kategória)	Hallgatói reflexiók jellemző megállapításai	
(1) Tanárjelöltek a diákokról	(+) udvariasság, érdeklődés, nyitottság, együttműködés, bátorság, aktivitás, jó hangulat	(–) nagyon eltérő tudásszint, túlterheltség, időhiány, szégyenlősség
(2) Foglalkozások sikeressége	<i>Sikeresség:</i> fegyelem, feladatok elvégzése, jó hangulat, aktív részvétel, differenciálás, tanulói igények spontán kielégítése, nyelvórákon tapasztaltnál többet beszélnek idegen nyelven, vicc, humor, tanárként történő viselkedés	<i>Sikertelenség:</i> időhiány, feladat-tartás nehézsége, túltervezés, szókinccs hiánya, szereplés mások előtt, inkább magyarul történő kommunikáció, témaegybeesés a tanórával, kevés diák (2–4–6 fő => lemorzsolódás, változó összetételű csoportok, iskolai rendezvényekkel ütközések, péntek délutáni alkalmak, kevesebb motiváció), tanári jelenlét frusztráló hatása
(3) Módszerek	<i>Élménypedagógia (játékos feladatok):</i> szerepjáték, képek, ppt, film, prezentáció, társasjáték, aukciós játék, videó, „némafilm”, dalok, kahoot, plakát, verseny, rejtvény	<i>Hagyományos:</i> feladatgyakorlások, tesztek, hallás utáni szövegértés, érettségi feladatok gyakorlása
(4) Problémák	<i>Diákok:</i> szóbeli kifejezőkészség, szabad beszéd és önállóság hiánya, nyelvtani hiányosságok, beszédképesség, kreativitás, megfelelő differenciálás, szövegalkotás (francia), nyelvi alapok hiánya, az idegen nyelvű tanári utasítást nem értik, globális szövegértés hiánya	<i>Tanárok:</i> időmenedzsment, eltérő tudás, nem működő technika, IKT vagy internet hiánya, prezentációs gyakorlat hiánya, nyelvi alapok megtanításának, újratanításának szükségességes, hazaindulás (bejáró tanulók)
(5) Tervezett változás/változtatás	tervezés, differenciálás, rögtönzésben, tanárként való viselkedés, feladatok túlméretezése, fegyelmezés, fegyelmezetlenség kezelése, következetes szigorúság, nyelvi szintek meghatározása, motiválás, szókinccs és nyelvtan tanítása közötti különbség	

(1) A tanárjelöltek gondolkodása/benyomása a diákokról

A leendő tanárok a reflexióikban kitértek arra, hogy milyennek látták a foglalkozásokon a tanulókat. Többségük pozitívan gondolkodott a tanulókról, s kiemelte, hogy a diákok szimpatikusak, udvariasak, érdeklődőek, nyitottak, együttműködőek, szimpatikusak, aktívak voltak és többen közülük mertek kérdezni, s ki merték fejezni a kéréseiket, igényeiket. A reflexiók többségében az órákat általában jó hangulatúaknak írták le a hallgatók (tanárjelöltek). Ugyanakkor többen megjegyezték, hogy a tanulócsoporthoz nem homogének, a tanulók nagyon eltérő tudásszinten állnak, s néhányuk szerint a diákok túlterheltek, időhiányban szenvednek és szégyenlősek, főként az önálló beszédben.

(2) A foglalkozások sikerességének/sikertelenségének megítélése

A **foglalkozások sikerét** a hallgatók leginkább aszerint élték meg, hogy meg tudták-e valósítani a tervezett feladatokat. Egyik legfontosabb sikertényező volt, hogy el tudták végezni a kitzúzott feladatokat, de hangsúlyos elemként jelent meg az is, hogy a feladatok elvégzése jó hangulatban és a tanulók aktív részvételével történt. Ebben sokat segített a humor, valamint a diákok életkori sajátosságainak megfelelő motiváció (téma/műfaj) megtalálása. További fontos sikerkritériumok voltak: a sok esetben heterogén tanulócsoporthoz esetében a csoporton belüli (gyakran spontán) differenciálás megoldása; a tanulói igények spontán kielégítése (olykor személyre szabottan); az óravezetésben az idegen nyelvhasználat erősítése; a folyamatos célnyelven történő beszéd. A hallgatók (tanárjelöltek) személyes sikerként élték meg, hogy „tanárként viselkedtek”.

A **foglalkozások sikertelenségének (gyengeségének) okai** között a következő fontos észrevételek szerepeltek: időhiány, eltérés az óratervtől, feladat elhagyása, túltervezés, szókinccs hiánya, félelem a mások előtti szerepléstől, magyarul történő kommunikáció, témaegybeesés a tanórával (mely az érdeklődés elvesztéséhez vezetett), kevés diák (olykor 2–4–6 fő) részvétele az órákon (több esetben délután tartott foglalkozások, iskolai rendezvényekkel és egyéb elfoglaltságokkal való ütközés, lemorzsolódás, érettségi után és a tanév végén egyre csökkenő jelenlét, csökkenő motiváció), mely magával vonja azt is, hogy gyakran változik a csoportok összetétele. A sikertelenség között említhető, hogy frusztráló a saját nyelvtanárának jelenléte a diákokra.

(3) A foglalkozásokon alkalmazott jellemző módszerek

A projekt két nagy elvárása, hogy a tanulók sikeres érettségi/nyelvvizsgát tegyenek, illetve, hogy szeressék (meg) a tanulók az idegen nyelvtanulást, azaz örömmel tanuljanak, melyben segítenek az élménypedagógiai módszerek. E tekintetében pozitív kép rajzolódik ki a reflexiókból, hiszen a hallgatók törekedtek arra, hogy élményszerű tanulást biztosítsanak (ami feltétlenül idegen is lehetett a diákok számára). Így a klasszikus feladatgyakorlások, tesztek, hallás utáni szövegértés, érettségi feladatok megoldása mellett, illetve helyett egyéb, sokszínű módszertani kultúrát biztosítottak a tanárjelöltek a foglalkozásokon, mint például szerepjáték, játék, képek, PPT, film, prezentáció, társasjáték, aukciós játék, videó, „némafilm”, dalok, kahoot, plakát, verseny, rejtvény.

(4) A tanítás során felmerült problémák

A tanítás során felmerült problémák közül a következőket emelték ki a hallgatók: nem megfelelő a tanulók szóbeli kifejezőkészsége, szabad beszéd és önállóság hiánya, nyelvtani hiányosságok, gyenge beszédképesség, kreativitás hiánya, szövegalkotás nehézségei (főként kezdőknél, de gyakran haladóknál is), a nyelvi alapok hiánya, a tanulók sok esetben nem értették az idegen nyelvű tanári utasítást, a globális szövegértés technikájának hiánya.

A tanárjelöltek számára kihívásként jelent meg a megfelelő differenciálás, az eltérő tudásszintek kezelése, az időmenedzsment, a nem működő technika, az IKT vagy internet hiánya, a prezentációs gyakorlat hiánya, a változó csoportok, csoportlétszámok, a hazainduló (bejáró tanuló) kezelése, valamint, hogy mennyiben célja a foglalkozásoknak az alapok megtanítása, újratanítása. További nehézségként jelent meg a rögtönzés, a spontán igények kielégítése, a csoportösszevonások megvalósítása (kezdő-haladó), együtt kezelése, differenciálása.

(5) A jövőben, a tanítás során részben megvalósított vagy tervezett változtatások

A hallgatók (tanárjelöltek) tisztában vannak a változtatások szükségességével, többen már a tanítás során törekedtek a problémák megoldására, kezelésére. A reflexiókból az olvasható ki, hogy leginkább úgy érzik, hogy a tervezésben, differenciálásban, rögtönzésben kellene fejlődniük, s le kellene küzdeniük a feladatok túlméretezését, és több rugalmasságot kellene bevenniük a foglalkozásokba. További fejlődési területként említik a nyelvi szintek meghatározását, a tanulói-tanulási motiváció növelését, a nyelvtan megfelelő szókinccsel történő tanítását, a szókinccs és a nyelvtan tanítása közötti különbség megragadását. A tanárjelölteket a diákok órai és a kurzus utáni személyes visszajelzései megerősítették őket abban, hogy szükség van a fegyelmezésre, a fegyelmezetlenség kezelésére, valamint a következetes szigorúságra.

2. Mentorkérdőívek elemzése

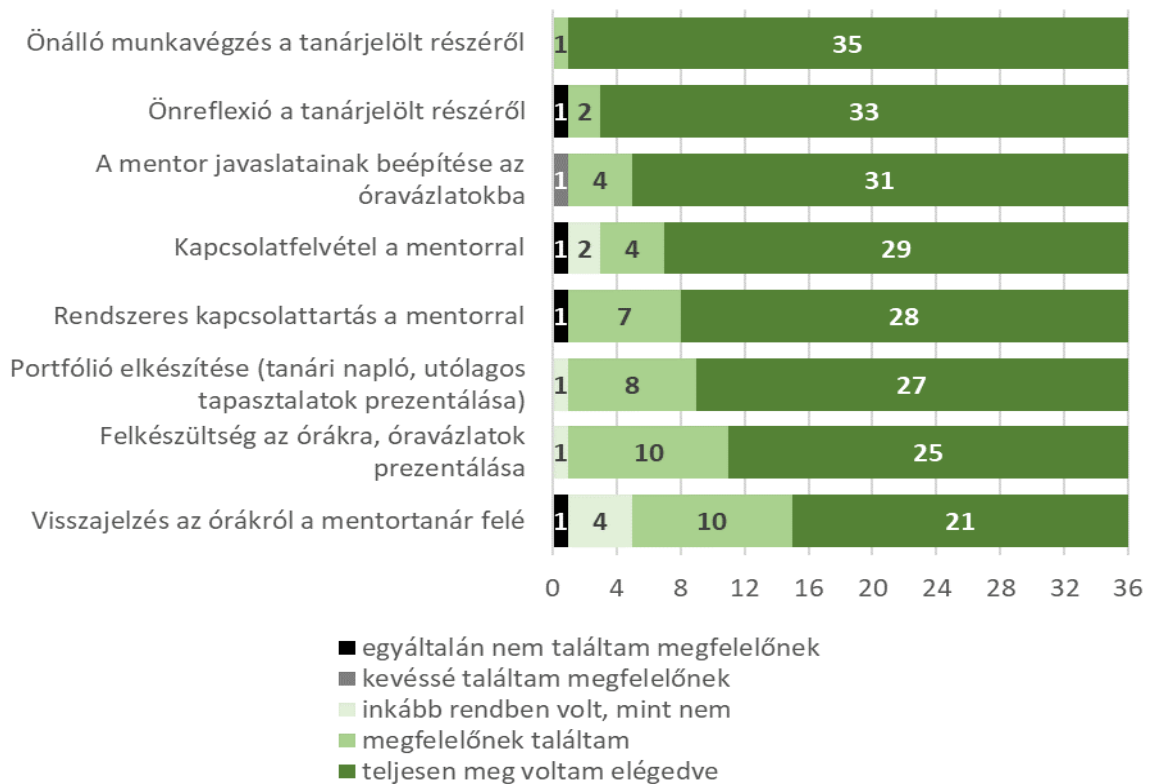
A 10 mentorból 2 mentor esetében fordult elő olyan eset, amikor a kérdőívben feltett kérdéseket egyszerre két hallgatóra (tanárjelöltre) válaszolta meg, azaz nem minden esetben rendelhető egyéni mentorkérdőív a hallgatókhoz. Tehát összesen 34 darab mentorkérdőív állt rendelkezésünkre, ugyanakkor azokban az esetekben, ahol egyszerre két hallgatót értékelt az adott mentor, ott a mentor válaszait mind a két hallgatóhoz hozzárendeltük.

A kapott válaszok alapján egyértelmű, hogy a mentorok összességében nagyon elégedettek voltak a hallgatók (tanárjelöltek) önállóságával, valamint a munkájukra vonatkozó önreflexiójukkal. Ugyanígy nagyfokú elégedettség tapasztalható azzal kapcsolatban is, hogy a hallgatók (tanárjelöltek) általában megfogadták a mentorok javaslatait, s beépítették azokat az óravázlataikba. Ugyanakkor a kapcsolatfelvétellel és a rendszeres kapcsolattartással, valamint a felkészültséggel és a portfólió készítésével már kevésbé voltak elégedettek a mentorok, de összességében még így is az elégedettség dominált ezeken a területeken is. Amivel a legkevésbé voltak elégedettek a mentorok, az a hallgatók (tanárjelöltek) foglalkozásokról történő vissza-

jelzései, ez utóbbira mindenképpen érdemes lenne jobban fókuszálni a későbbiekben. Hozzá-
 téve, hogy a kérdés alapján azt nem lehet megállapítani, hogy a visszajelzések elmaradása
 okozott gondot, avagy azok tartalma. Tehát a mentorok véleménye összességében nagyon
 pozitív, a 8 vizsgált értékelési dimenzió felében egyáltalán nem fordult elő, a másik 4 dimenzi-
 óban pedig mindössze 1–1 esetben tapasztaltunk az elégedetlenségi tartományba eső véle-
 ményeket (lásd az 1. ábrát).

1. ábra: Mentori vélemények a tanárjelöltekről a vizsgált szempontok alapján (fő, n=36)

A mentorok szöveges válaszai alapján egyértelmű, hogy a hallgatók (tanárjelöltek) lelkesen és elkötelezetten vettek részt a programban, érződött, hogy élvezik a tanítást és a tanóra tervezésben és kivitelezésében (változatos tananyagok) is nagyon sokat fejlődtek, mely kapcsán megfogadták a mentorok tanácsait. Több mentor külön kiemelte a munkájuk során megmutatkozó tudatosságot, reflexiós képességet és a diákok igényeire való érzékenységet. Negatívumként jelent meg a kapcsolattartás és a visszajelzés (például portfólió) nem megfelelő gyakorisága, illetve hiánya.

Mindezek alapján nem meglepő, hogy a mentorok – egy hallgató kivételével, aki egyáltalán nem tartotta a kapcsolatot a mentorával, így a mentor érdemben nem tudta megítélni a tevékenységét – mindenképpen javasolják a hallgatók (tanárjelöltek) további részvételét a programban.

3. Középiskolai koordinátorok véleménye

Az eredmények 7 iskolai koordinátor válaszain alapulnak, mivel 9 iskolából 7-ben töltötték ki a koordinátoroknak szóló kérdőívet. A kérdőív alapvetően 5 nyitott kérdést tartalmazott (amelyekre az esetek többségében nagyon hasonló, csak másképpen megfogalmazott válaszokat adtak a koordinátorok):

- (1) Mennyire és miben tartotta hasznosnak a tanárjelöltek által tartott foglalkozásokat a diákok szempontjából? *(A konkrét válaszokat az 1. számú mellékletben foglaltuk össze.)*
- (2) Mennyire és miben tartotta hasznosnak a tanárjelöltek által tartott foglalkozásokat az iskola szempontjából? *(A konkrét válaszokat az 1. számú mellékletben foglaltuk össze.)*
- (3) Mennyiben segítette az ELTE koordinátor a projekt indulását és a folyamatos munkát?
- (4) Mi az, amivel elégedett a projekt jelenlegi működésével kapcsolatban?
- (5) Mit változtatna a projekt jelenlegi működésével kapcsolatban?

A kérdőívben lehetőség nyílt egyéb észrevételek megfogalmazására is, amelyben a válaszadók elsősorban a köszönetüket fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy részt vehetnek a programban.

(1) Foglalkozások hasznossága a diákok szempontjából

A legtöbb véleményben visszaköszönt, hogy mivel a tanárjelöltek korban közelebb állnak a diákokhoz, így empatikusak és elfogadóbbak voltak velük, valamint a foglalkozások stílusa, témája és légköre is közvetlenebb, kötetlenebb, együttműködőbb, barátságosabb és beszédcentrikusabb volt, mint amit a tanórákon tapasztalnak, s ez kifejezetten tetszett a diákoknak. A középiskolai koordinátorok összességében nagyon hasznosnak találták a foglalkozásokat, elsősorban a beszédfejlesztés szempontjából, s olyan vélemény is megjelent, mely szerint kevesebb volt a fegyelmezési probléma, és csak azok a diákok maradtak ott ezeken az alkalmakon, akik maguktól akartak, tehát motiváltak voltak a fejlődésben.

A középiskolai koordinátorok általában úgy gondolták, hogy a foglalkozások során a diákok gyakorolhatták a már megszerzett tudásukat, így azt még inkább elmélyíthették, s jelentősen fejlődött a szókincsük és a szóbeli kommunikációjuk. A foglalkozások sokat segítettek az érettségire történő elkészítésben és a diákok korrepetálásában, fejlesztésében, volt idő az egyéni problémák részletesebben megbeszélésére is.

A foglalkozások többségében játékosak, motiválók voltak, melyek során kis csoportban többször és bátrabban nyilvánulhattak meg a diákok, a tanárjelöltek pedig új módszereket (például nyelvtanulást segítő mobiltelefonos applikáció, YouTube videók és a hozzájuk készített feladatsorok, facebook csoporton keresztüli feladatmegoldás) kipróbálva, az interaktivitásra építve erősítették a diákokban az adott nyelvi kultúra iránti érdeklődést, és a nyelv iránt való elköteleződést. Összességében így hatékonyabb volt a munka, mint a tanórai keretek között: a foglalkozások hatására a diákok – főleg szóban – bátrabban, motiváltabban, közvetlenebben,

összefüggőbben, választékosabban és helyesebben fejezték ki magukat, mint a foglalkozások előtt.

(2) Foglalkozások hasznossága az iskola szempontjából

A legtöbb középiskolai koordinátor szerint iskolájuk több szempontból is profitált a hallgatók (tanárjelöltek) foglalkozásaiból: (1) újfajta tanítási ötletek, stílusok és módszerek jelentek meg, mely az iskola pedagógusainak motivációját is emelte, (2) bővítette az iskolák által a tanulók számára nyújtott (tanulási, gyakorlási) lehetőségeket, (3) emelte az idegen nyelv tanításának és a második idegen nyelv tanulásának presztízsét, fontosságát (már csak azért is, mert az ELTE-ről jöttek a tanárjelöltek), (4) pozitív hatást gyakorolt a tanórai munkára, (5) a gyakorlás és az érettségire való felkészítés vélhetően növelni fogja az iskolai eredményességet, továbbá (6) a foglalkozások növelhetik az iskola iránti érdeklődést (a beiskolázás során is).

(3) ELTE koordinátor megítélése

A középiskolai koordinátorok általánosságban elégedettek voltak az ELTE koordinátoraival, akik igény szerinti, állandó kapcsolatot (személyesen, telefonon vagy emailen keresztül) tartottak velük, s minden szükséges információt megadtak számukra. Többen külön kiemelték a részletes tájékoztatást és gyors ügyintézését is.

A középiskolai koordinátorok válaszaiban negatívumként jelentek meg a projekt indulásakor tapasztalt nehézségek: információhiány, késve kapott fontos információk, tanácsstalanság, adatszolgáltatási és ügyintézési problémák.

(4) Projekt működésével való elégedettség

A projekt működésével való elégedettséget a középiskolai koordinátorok elsősorban a hallgatók hozzáállására, valamint a foglalkozások minőségére vonatkozóan értelmezték, s kevésbé jelentek meg a projekt szervezésével kapcsolatos vélemények. Utóbbira példa az egyik válaszoló, aki kiemelte a gyors, minden kérdésre kiterjedő egyeztetéseket, illetve egy másik, aki szerint mind a tanárjelöltek, mind a koordinátorok eredményességre és sikeres együttműködésre törekedtek.

A középiskolai koordinátorok válaszaiban kiemelték a hallgatók (tanárjelöltek) felkészültségét, lelkesedését, motiváltságát, valamint azt is, hogy a projekt jó tanórán kívüli lehetőség a nyelvtanulás színesítésére és erősítésére.

Több középiskolai koordinátor szerint pozitívan értékelhető az is, hogy a diákokat hozzájuk korban közel álló tanárjelöltek tanítják, továbbá, hogy a projekt mind a hallgatók, mind a tanulók, mind a szaktanárok számára hasznos, hisz a hallgatók tanítási tapasztalatot és gyakorlatot, a tanulók több, friss és korosztályuknak megfelelő ismeretet, nagyobb tudást szereznek, a szaktanárok pedig új módszereket, feladattípusokat ismertek meg.

(5) A projekt működésével kapcsolatban megfogalmazott változtatási javaslatok

A középiskolai koordinátoroknak a projekt jelenlegi működésével kapcsolatban megfogalmazott javaslatait 5 témakör szerint összegezzük.

I. Diákok részvételének ösztönzése:

- Annak megoldása, hogy diákok részvétele rendszeres legyen, hogy motiválva legyenek a részvételre heti 35–38 tanóra mellett.
- Több diák tudna részt venni a projektben, ha hétfői napon lennének a foglalkozások.
- A foglalkozások péntek délután történő megtartása azért sem kifizetődő, mert a tanulók fáradtak és leterheltek, ami egyáltalán nem az eredményességnek.
- A tanév rendje és a közlekedési helyzet figyelembe vételével kiszámíthatóbb időszávok kialakítására lenne szükség, hiszen, ha a hallgató például bejáró, vagy éppen vizsgái vagy egyéb elfoglaltságai (például iskolai rendezvények) vannak, akkor nagyon nehéz megszervezni a pótlást.
- Lehetne a diákoktól is olyan nyilatkozatot kérni, amelyben vállalják a foglalkozások 80%-án való részvételüket.
- Tanév elején olyan bemutató (prezentáció) szervezése, ahol a programba már bekapcsolódott diákok elmondhatják, hogy milyen tevékenységekben, feladatokban vettek részt és ők miért tartják hasznosnak (élvezetesnek) a foglalkozásokat.

II. Tartalmi javaslatok:

- Tankönyv, tanítási segédanyagok hiányának megoldása, azaz a tanulók számára szükséges tankönyveket még a félév indulása előtt kellene a tanárjelöltek bevonásával egyeztetni és időben megrendelni.
- A szemléltető eszközök biztosítása, a tankönyvek mellett poszterek, segédanyagok, társasjátékok rendelése.
- A projekt hatékonyságát nagyban elősegítené, ha a projekt kétéves futamidejére egymásra épülő modulok lennének kidolgozva még a kurzusok megkezdése előtt.
- A projektben megfogalmazódott nyári tábor elmaradt, ennek pótlása szükséges lenne.
- A félévben nem került sor a résztvevő pedagógusok hazai továbbképzésére, ezt pótolni kellene.

III. Hatékonyabb működés, információáramlás, együttműködés:

- A munka átláthatóbbá tétele, a feladatok konkrétabb meghatározása, a szükséges információk hatékonyabb áramlása.
- Konkrétabb információkra lenne szükség a tanárok, illetve a tanulók számára igénybe vehető hazai és nemzetközi tanulmányutakról.
- A szervezést és a hallgatók fogadását az iskolákban a tanév során egy korábbi időpontra kellene időzíteni.
- Fontos lenne, hogy havi rendszerességgel történjen a kapcsolattartás a koordinátorokkal.

IV. A foglalkozások és a tanórai keretek között zajló nyelvórák közötti kapcsolat, együttműködés erősítése, csoportszervezés:

- Hatékonyabb együttműködés az tanóra keretei között zajló munkával, jobban lehetne (kellene) építeni az EFOP-os foglalkozásokra, értékelni (jutalmazni) a foglalkozásokon való aktív munkát.
- A nyelvvizsgára készülő csoportokban változatos módszerek alkalmazásával történjen a felkészítés.
- Több idő kellene egy-egy téma feldolgozására, elmélyítésére.
- A csoportszervezést időben kellene elkezdni, hogy a tanulók be tudják osztani az idejüket, és – az esetleges ütközések elkerülése érdekében – ne a diákok és az iskola alkalmazkodjanak a már kialakult délutáni foglalkozások időpontjához.

V. Finanszírozási kérdések:

- Kulturális események (például idegen nyelvű színházi előadások, mozi) támogatása, a költségek előfinanszírozási lehetőségének biztosítása.
- Szemléltető eszközök vásárlása.
- Nyelvi táborok biztosítása a diákok számára.
- Pedagógus-továbbképzések biztosítása.

4. A tanulói kérdőívek elemzésének eredményei

A projekt első félévének vizsgálata során a foglalkozásokon részt vevő diákok a képzéssel kapcsolatos véleményüket 14 pozitív megfogalmazású item mentén, 5 fokozatú skála² segítségével fejezték ki. Az alkalmazott kérdések nagy része (6 item) a képzési célok valamilyen aspektusával foglalkozott: többségük azzal, hogy a tanulók percepciói szerint a képzés mennyire volt differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó (4 item), további 2 item pedig általában a célok kitűzését és elérését tárgyalta. 3 item a tanárjelölt megítélésével, két-két kérdés pedig általában az órák hasznosságával, élményszerűségével foglalkozott, illetve egy kérdés a tanulók általános elégedettségét próbálta feltérképezni (lásd a 2. táblázatban).

---

² Az ötfokozatú skála egyes skálapontjainak jelentése: 1 – egyáltalán nem értek egyet, 2 – kicsit nem értek egyet, 3 – nem tudok dönten, 4 – kicsit egyetértek, 5 – teljesen egyetértek.

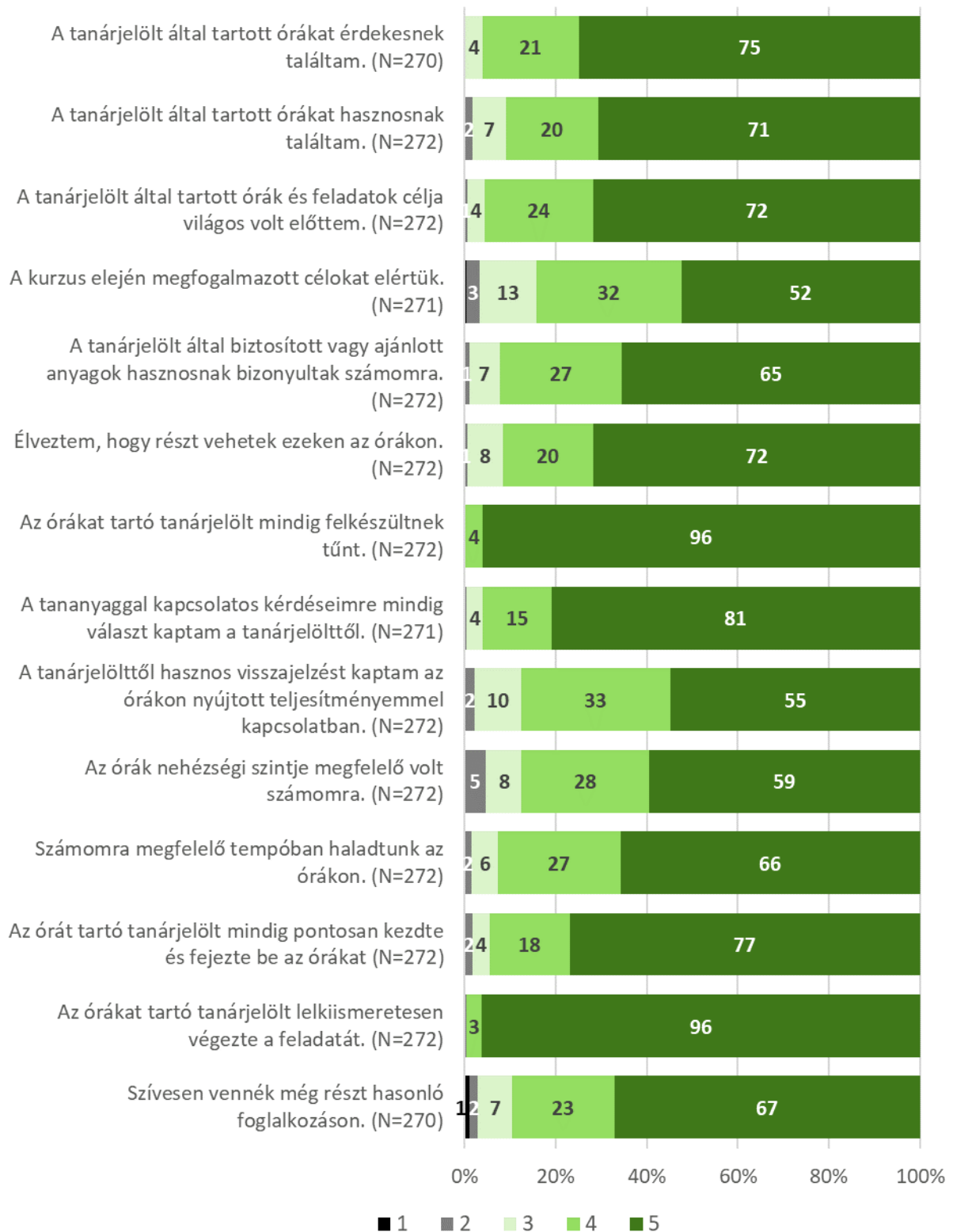
2. táblázat: A projekt első félévében megvalósuló adatfelvétel során alkalmazott tanulói kérdőív egyes itemei

KÉRDÉSEK	MIT MÉR? (értékelési dimenziók)
A tanárjelölt által tartott órák és feladatok célja világos volt előttem	CÉL: általában
A kurzus elején megfogalmazott célokat elértük.	CÉL: általában
A tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre mindig választ kaptam a tanárjelölttől.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
A tanárjelölttől hasznos visszajelzést kaptam az órákon nyújtott teljesítményemmel kapcsolatban	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Az órákat tartó tanárjelölt mindig felkészültnek tűnt.	Hallgató (tanárjelölt)
Az órát tartó tanárjelölt mindig pontosan kezdte és fejezte be az órákat	Hallgató (tanárjelölt)
Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát	Hallgató (tanárjelölt)
A tanárjelölt által biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	Hasznosság
A tanárjelölt által tartott órákat hasznosnak találtam.	Hasznosság
A tanárjelölt által tartott órákat érdekesnek találtam.	Élménypedagógia
Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon	Élménypedagógia
Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson	Általános elégedettség

A tanulói kérdőívet összesen 272 diák töltötte ki, 34 tanárjelölt munkájáról, hozzátevé, hogy három esetben a foglalkozásokat tartó két tanárjelöltet együtt értékelték a diákok (a többi esetben külön értékeltették a tanárjelölteket akkor is, ha ugyanazt a tanulócsoportot tanította). A 2. ábrán látható, hogy a vizsgált itemek mindegyike esetében a pozitív értékelési tartományban helyezkednek el a válaszok, azaz a programban részt vevő diákok döntő többsége valamilyen mértékben – nagyobb részt teljes mértékben – egyetértett a kérdőívben szereplő,

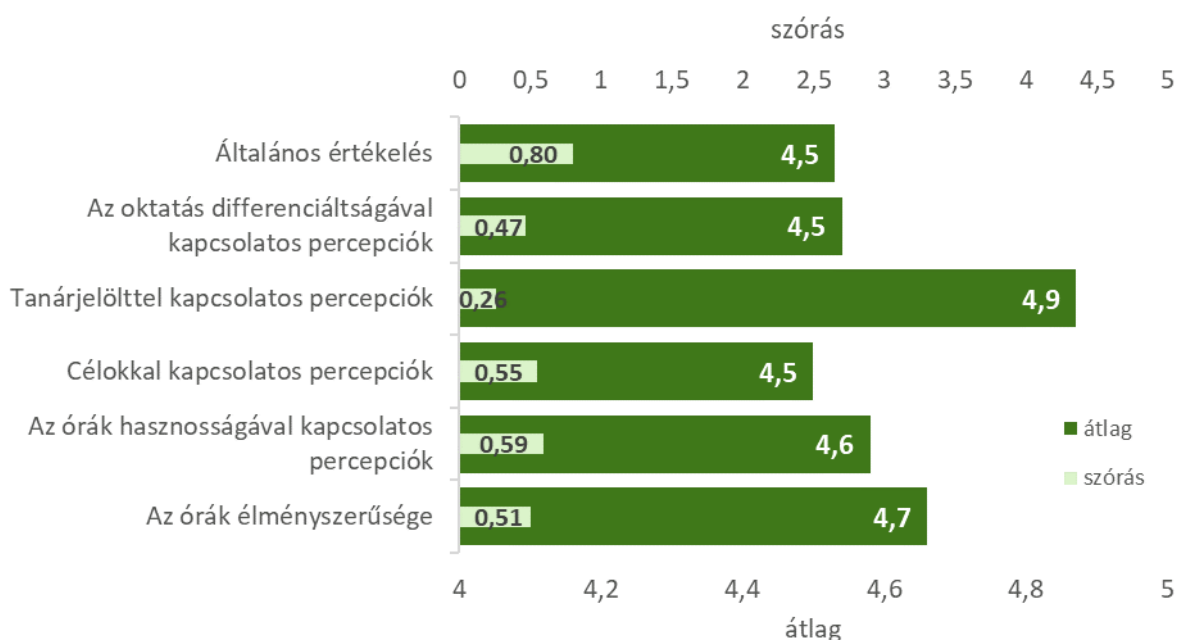
pozitív megfogalmazású értékelő kijelentésekkel. A legkisebb egyetértés a célok elérése, illetve a diákok egyéni teljesítményével kapcsolatos visszajelzések vonatkozásában mutatkozott.

2. ábra: A diákok programmal kapcsolatos percepciói a vizsgált itemek esetében (%)

A 2. táblázat második oszlopában feltüntetett különböző értékelési dimenziókra összesített válaszok³ esetében is a célokkal és a differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó oktatással kapcsolatos dimenziókban kaptuk a legalacsonyabb értékeket (lásd a 3. ábrát). **Ugyan az általában jellemző magas értékek miatt nehéz a projekt első félévének végén megvalósuló adatfelvétel alapján bármilyen hiányosságra rámutatni, és ennek alapján a képzés fejlesztésére vonatkozó javaslatot megfogalmazni, mindazonáltal a diákok percepciói alapján talán általában a célok elérésére, továbbá a differenciált oktatásra érdemes még nagyobb hangsúlyt fektetni.**

3. ábra: A diákok programmal kapcsolatos percepciói a különböző értékelési dimenziók esetében (%)

Amennyiben lineáris regressziós modell segítségével azt vizsgáljuk (lásd a 3. táblázatban), hogy a különböző értékelési dimenziók milyen erős kapcsolatot mutatnak az általános elégedettséggel („Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozásokon.”),⁴ akkor azt láthatjuk, hogy **a foglalkozás élményszerűségével, a tanárjelölttel, valamint az oktatás differenciáltságával kapcsolatos percepciók befolyásolják szignifikánsan ($p < 0,05$) a diákok képzéssel kapcsolatos általános elégedettségét.** A szignifikáns dimenziók közül a standardizált béta értéke alapján **elsősorban a foglalkozások élményszerűségének javítására érdemes fókuszálni**⁵, ha javítani

³ A diákkérdőívben szereplő itemek mögötti látens értékelési dimenziók azonosítására végzett főkomponens elemzés nem járt sikerrel (leírását lásd később), így a vizsgált itemek csoportosítását nem az adatokban mutatkozó empirikus kapcsolódások alapján, hanem logikai/teoretikus eljárással végeztük.

⁴ A modell szignifikáns ($p < 0,001$), $R^2 = 0,396$.

⁵ Ugyan a β értéke a tanárjelölttel kapcsolatos percepciók esetében a második legnagyobb, azonban tekintettel arra, hogy a dimenzió mentén adott értékelések átlaga 5 fokozatú skálán 4,87, a diákok percepciói alapján ezen a területen kevésbé mutatkozik deficit a programok megvalósítása során.

akarjuk a diákok általános elégedettségét, illetve a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottságát. Emellett a regresszióelemzés is megerősíti a differenciáltság növelésének várhatóan kedvező hatását.

3. táblázat: A lineáris regresszió elemzés paramétertáblája (függő változó: a tanulói kérdőív általános elégedettségét kifejező iteme – „Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozásokon.”)

	Standardizálatlan paraméterek		Standardizált paraméterek	t	Sig.
	B	Std. hiba	Beta		
(Constant)	-3,097	0,763		-4,059	0,000
A program élményszerűsége	0,764	0,098	0,483	7,809	0,000
Az órák hasznosságával kapcsolatos percepciók	0,025	0,088	0,018	0,284	0,777
Célokkal kapcsolatos percepciók	0,005	0,086	0,004	0,060	0,952
Tanárjelölttel kapcsolatos percepciók	0,573	0,160	0,184	3,577	0,000
Az oktatás differenciáltságával kapcsolatos percepciók	0,248	0,099	0,145	2,508	0,013

Megjegyzés: A szignifikáns itemek zöld háttérrel kiemelve.

A vizsgálat során a diákok körében felvett kérdőívek elemzése során kísérletet tettünk arra is, hogy a diákoknak a programmal kapcsolatos percepcióit kifejező kérdéseket főkomponens-elemzés (*Principal Component Analysis*) segítségével egy összesített elégedettségi mutatóval fejezzük ki. Elemzéseink azt mutatják, hogy a felvett kérdések nem képezhetők le egy – a vizsgált kérdések mentén kapott válaszok varianciájának, azaz a bennük lévő információnak legalább 50%-át leképző – összesített mutatóban. A tanulói kérdőívek adatai alapján létrehozott főkomponens a vizsgált kérdésekre kapott válaszok információtartalmának mindössze 29%-át jeleníti meg. Ugyan a kapott főkomponens létrehozásában – „Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát” item kivételével – mindegyik vizsgált kérdés érdemben részt vesz (lásd a 4. táblázatban), azonban a bevitt változók több mint fele (8 item) esetében a változó információ tartalmának kevesebb, mint egyharmadát adja vissza a létrehozott főkomponens (lásd az 5. táblázatban). A főkomponenst az órák hasznosságával, élményszerűségével, valamint általában a célok elérésével kapcsolatos itemek határozzák meg, ugyanakkor az oktatás differenciáltságával, illetve a tanárjelölttel kapcsolatos vélemények kevésbé illeszkednek az elégedettséget összességében megjelenítő főkomponensbe (lásd a 4. táblázatban).

4. táblázat: A tanulók programmal kapcsolatos percepciói alapján végzett főkomponens-elemzés komponens mátrixa (a 0,250 feletti súllyal szereplő itemek kiemelésével)

Vizsgált kérdések	Dimenziók	Súlyok
A tanárjelölt által tartott órákat hasznosnak találtam.	hasznosság	0,720
Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon	élményszerűség	0,679
Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson	ált. elégedettség	0,674
A kurzus elején megfogalmazott célokat elértük.	célok általában	0,648
A tanárjelölt által biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	hasznosság	0,642
A tanárjelölt által tartott órákat érdekesnek találtam.	élményszerűség	0,619
A tanárjelölttől hasznos visszajelzést kaptam az órákon nyújtott teljesítményemmel kapcsolatban	differenciáltság	0,555
Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra	differenciáltság	0,544
Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	differenciáltság	0,478
Az órát tartó tanárjelölt mindig pontosan kezdte és fejezte be az órákat	tanárjelölt	0,415
Az órákat tartó tanárjelölt mindig felkészültnek tűnt.	tanárjelölt	0,399
A tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre mindig választ kaptam a tanárjelölttől.	differenciáltság	0,387
A tanárjelölt által tartott órák és feladatok célja világos volt előttem	célok általában	0,303
Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát	tanárjelölt	0,128

5. táblázat: A tanulók programmal kapcsolatos percepciói alapján végzett főkomponens-elemzés kommunalitás táblája (a 0,25 feletti kommunalitású itemek kiemelésével)

Vizsgált kérdések	dimenziók	Initial	Extraction
A tanárjelölt által tartott órákat hasznosnak találtam.	hasznosság	1	0,518
Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon.	élményszerűség	1	0,461
Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson.	ált. elégedettség	1	0,454
A kurzus elején megfogalmazott célokat elértük.	célok általában	1	0,420
A tanárjelölt által biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	hasznosság	1	0,412
A tanárjelölt által tartott órákat érdekesnek találtam.	élményszerűség	1	0,383
A tanárjelölttől hasznos visszajelzést kaptam az órákon nyújtott teljesítményemmel kapcsolatban.	differenciáltság	1	0,308
Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra.	differenciáltság	1	0,296
Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	differenciáltság	1	0,228
Az órát tartó tanárjelölt mindig pontosan kezdte és fejezte be az órákat.	tanárjelölt	1	0,172
Az órákat tartó tanárjelölt mindig felkészültnek tűnt.	tanárjelölt	1	0,159
A tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre mindig választ kaptam a tanárjelölttől.	differenciáltság	1	0,150
A tanárjelölt által tartott órák és feladatok célja világos volt előttem.	célok általában	1	0,092
Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát.	tanárjelölt	1	0,016

Amennyiben nem korlátozzunk a létrehozható látens dimenziók számát, akkor összesen 5 látens dimenzió rajzolódik ki. A 2. faktort (magyarázóerő 10,5%) a célok ismeretével, differenciálással és a tanárjelölttel kapcsolatos vélemények vegyesen határozzák meg, a további (7–8%-os magyarázó erejű) faktorokat pedig ezek egy-két kiragadott eleme dominálja.

A főkomponens-elemzés tapasztalatai azt jelzik, hogy – az órák hasznosságával, élményszerűségével, valamint általában a célok elérésével kapcsolatos itemekhez képest – a célok ismeretével, a differenciálással és a tanárjelölttel kapcsolatos vélemények a kutatásban használt kérdéssor alapján más látens dimenziók mentén szerveződnek, ugyanakkor a teoretikusan/logikailag egy-egy csoportot képező itemek nem alkotnak egy-egy önálló faktort. A program értékelése során ezen itemek felülvizsgálata javasolt.

Az elemzések által felszínre hozott problémák háttérében a következő problémák állhatnak:

- (1) A kérdések megfogalmazásának validitási problémái: az egyes itemek tartalma nem egyértelmű, és nem feltétlenül a teoretikusan/logikailag hozzájuk társított értékelési dimenziót méri.
- (2) A célok ismerete csak kevés, illetve túl általános kérdésekkel szerepelt a vizsgálatban.
- (3) Az válaszok kevésbé differenciált volta, vagyis az, hogy a különböző értékelési szempontok mentén kapott válaszok átlagai kivétel nélkül magasak, és kis tartományban mozognak. Ennek háttérében állhat:
  - egyrészt az, hogy a kérdések kizárólag pozitív megfogalmazásúak,
  - másrészt az, hogy az adatfelvételt a program megvalósítását végző tanárjelöltek végezték.
- (4) A kérdésekre adott válaszok nem megfelelő mérési szintje: a válaszok megadása során a skálapontok definiálása miatt ordinális skálán történik, ami torzítottságot visz a magasabb mérési szintet megkövetelő (például átlagszámítás, főkomponenselemzés) elemzésekbe.
- (5) Hiányoznak azok az elemi háttérváltozók, melyek mentén az elégedettség vizsgálata lehetővé tenné a differenciált oktatás céljainak megfelelő háttérelmézések elvégzését, illetve az elégedettségmérés és más mérési elemek által azonosított jellemzők közötti kapcsolódások során a szocio-demográfiai és egyéb releváns háttérváltozók kontroll alatt tartását.

5. Tanulócsoportok szerinti elemzés eredményei

A tanulócsoportokat a rendelkezésre álló – több esetben hiányos – információk alapján próbáltuk beazonosítani, mely alapján a 9 iskolában összesen 27 tanulócsoport (13 angol, 7 német, 4 francia és 3 olasz) alakult. Ezen tanulócsoportok közül 1 iskola esetében minimum 4, (angol) és további 2 (német) tanulócsoportra vonatkozóan nem került sor külön bontásban adatgyűjtésre – vagyis az adott iskolából az angol, valamint a német tanulócsoportokra rendelkezünk diákadatokkal –, s egy további tanulócsoport esetében egyáltalán nem rendelkezünk tanulóival. Így összesen 22 tanulócsoportból áll rendelkezésre kisebb-nagyobb számú tanulóival értékelés, mely közül az egyik angol csoport egyszerre minimum 4, egy német pedig 2 tanulócsoportot összesít. Valamennyi mentor válaszát és a középiskolai mentorok válaszainak többségét⁶ hozzá lehetett rendelni egy adott tanulócsoporthoz, így a továbbiakban tanulócsoportok szintjén mutatjuk be az adatfelvételek eredményeit.

Az egyes iskolákban, illetve azon belül a tanulócsoportokban nagyon eltérő a diákkérdőívet kitöltők száma, ami nagymértékben megnehezíti az egyes tanulócsoportok összevetését, melyet az eredmények értelmezésénél is figyelembe kell venni. A 2. táblázatban közölt dimenziók

---

⁶ A középiskolai mentorok egy része vagy iskolai szinten, vagy csoportszámtól függetlenül nyelvenként válaszolt a kérdésekre.

alapján az egyes tanulócsoporthoz közöti különbségeket a 6. táblázat részletezi, mely jól mutatja, hogy a tanulók válasza alapján a tanulócsoporthoz nagy része között nincs szignifikáns különbség (figyelembe véve az átlagokat és szórások, valamint a segítségükkel számolható konfidenciaintervallumokat). Összességében érdemes kiemelni, hogy szinte valamennyi dimenzióban a legnagyobb átlagok (és egyben legkisebb szórások) a Széchenyi István Gimnázium egyik német csoportjában, míg a legalacsonyabbak (több esetben nagy szórással) a Vasvári Pál Gimnázium olasz csoportjában születtek. Vagyis ezek a tanulócsoporthoz több dimenzió mentén is nagyobb eséllyel térnek el a többi tanulócsoporthoz tapasztalt átlagoktól.⁷

A mentorok tanárjelöltekkel kapcsolatos véleményének vizsgálatakor az egyes itemekre (kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, javaslatok megfogadása, hallgatói felkészültség, önállóság, visszajelzés és önreflexió, portfólió-készítés, programban történő további részvétel) adott válaszaik tanulócsoporthozkénti átlagait vettük alapul, mely adatokat összevetettük a tanulók tanárjelöltekkel kapcsolatos percepcióival is. Az eredmények azt mutatják, hogy az esetek többségében megegyezik a tanárjelöltek mentorok, illetve diákok általi megítélése, azonban néhány tanulócsoporthoz (a Széchenyi István Gimnázium angol és francia, valamint a Vasvári Pál Gimnázium angol csoportja) esetében nagyobb különbségek tapasztalhatóak. A Széchenyi István Gimnázium angol csoportja esetén – melyet két tanárjelölt tartott – az egyik tanárjelölt alacsony mentori pontszámaiban szerepet játszott az, hogy egyáltalán nem tartotta a mentoral a kapcsolatot, így a mentor néhány aspektus mentén egyszerűen nem tudott megbízható értékelést adni (melyet megjegyzésben külön jelzett is) (lásd a 7. táblázatban).

---

⁷ Itt jegyezzük meg, hogy az említett olasz tanulócsoporthoz két tanárjelöltje sok, munkájukat nehezítő tényezőt említenek meg a reflexióikban: változó, illetve fogyatkozó tanulólétszám, vegyes csoportösszetétel, differenciálás megvalósításának nehézségei, saját hiányosságok ezen a területen.

6. táblázat: A tanulók programmal kapcsolatos percepciói tanulócsoportonként (az ötfokozatú skálák átlagai és szórásai)

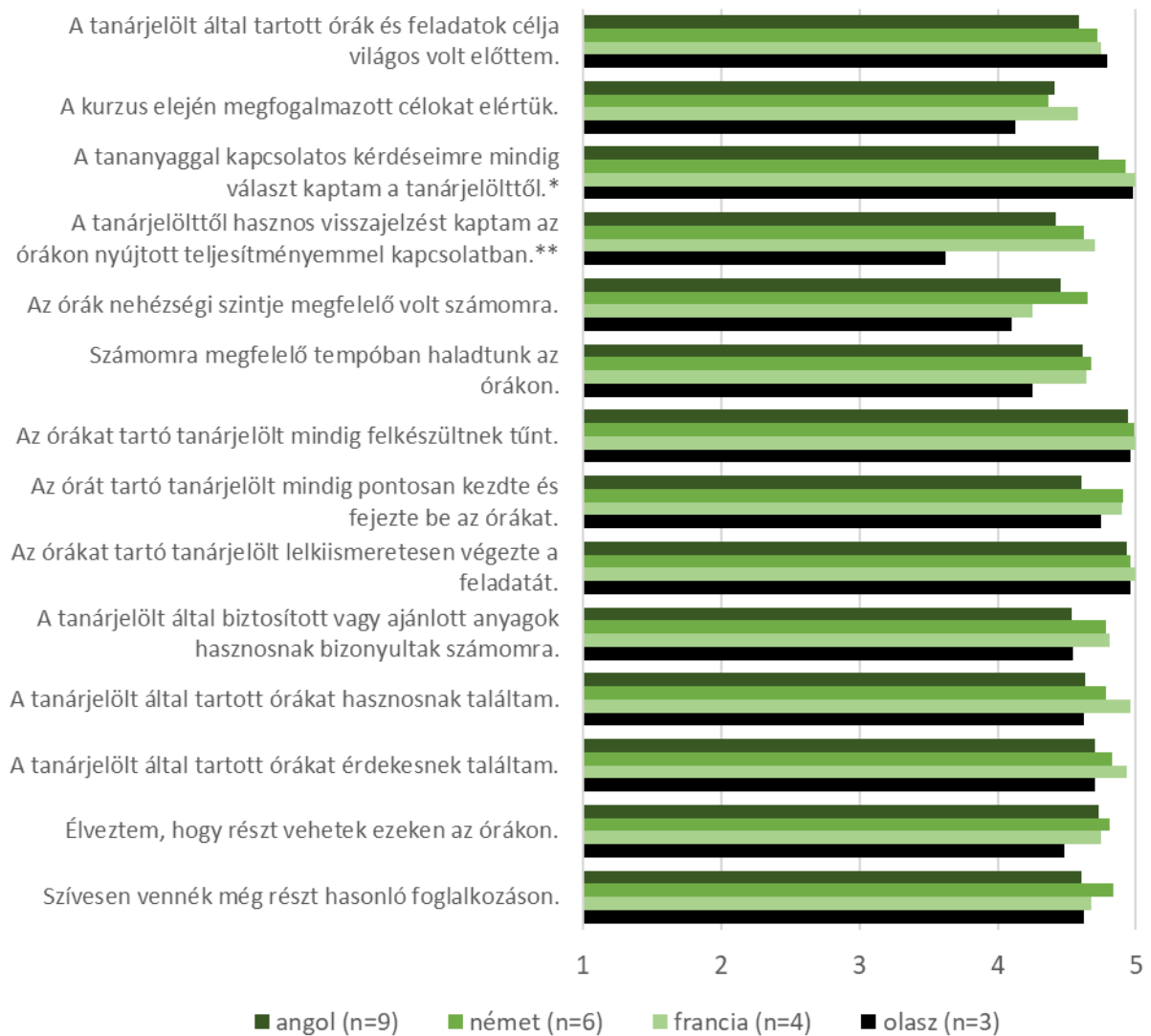
Iskola neve	Nyelv	Csoport	Válaszadó diákok száma (fő)	A program élményszerűsége		Az órák hasznosságával kapcsolatos percepciók		Célokkal kapcsolatos percepciók		Tanárjelölttel kapcsolatos percepciók		Az oktatás differenciáltságával kapcsolatos percepciók		Általános elégedettség	
				Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Balassi Bálint Gimnázium	német	A	13	4,7	0,43	4,5	0,75	4,5	0,65	4,9	0,13	4,8	0,44	4,9	0,28
Széchenyi István Gimnázium	angol	A	17	4,9	0,23	4,6	0,39	4,5	0,45	4,8	0,23	4,5	0,45	4,9	0,24
Széchenyi István Gimnázium	francia	A	4	4,8	0,50	4,8	0,29	4,4	0,75	4,9	0,17	4,2	0,38	5,0	0,00
Széchenyi István Gimnázium	francia	B	4	4,9	0,25	5,0	0,00	5,0	0,00	5,0	0,00	4,8	0,20	4,3	0,96
Széchenyi István Gimnázium	német	A	7	5,0	0,00	5,0	0,00	4,6	0,53	5,0	0,00	4,8	0,48	5,0	0,00
Széchenyi István Gimnázium	német	B	5	4,9	0,22	4,6	0,22	4,2	0,27	5,0	0,00	4,6	0,45	4,8	0,45
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	A	14	4,8	0,25	4,9	0,31	4,4	0,66	4,7	0,39	4,8	0,33	4,6	1,09
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	B	8	5,0	0,00	4,9	0,35	4,8	0,26	4,8	0,35	4,7	0,25	4,9	0,35
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	C	6	4,9	0,20	4,7	0,41	4,7	0,45	5,0	0,00	4,7	0,33	4,3	0,82
Piarista Gimnázium	francia	A	12	5,0	0,14	5,0	0,00	4,5	0,50	5,0	0,00	4,8	0,23	4,8	0,39
Közgazdasági Szakgimnázium	francia	A	12	4,8	0,33	4,8	0,40	4,8	0,44	4,9	0,13	4,9	0,17	4,6	0,81
Móra Ferenc Gimnázium	angol	A	7	4,6	0,61	4,9	0,19	4,7	0,39	4,9	0,16	4,7	0,30	4,7	0,49
Móra Ferenc Gimnázium	német	A	8	4,7	0,37	5,0	0,00	4,9	0,18	5,0	0,00	4,9	0,13	4,9	0,35
Móra Ferenc Gimnázium	német	B	9	5,0	0,00	4,9	0,17	4,6	0,39	5,0	0,00	4,8	0,33	4,9	0,33
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	A	8	4,9	0,18	5,0	0,00	4,8	0,26	5,0	0,00	4,5	0,00	5,0	0,00
Jókai Mór Gimnázium	angol	A	10	4,7	0,63	4,2	0,89	4,0	0,50	4,7	0,31	4,3	0,62	4,8	0,42
Jókai Mór Gimnázium	olasz	A	4	4,8	0,29	4,8	0,29	4,4	0,25	5,0	0,00	4,0	0,61	5,0	0,00
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	A	8	4,7	0,39	4,4	0,44	4,6	0,35	4,9	0,25	4,5	0,19	5,0	0,00
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	min. 4 csop.	55	4,6	0,46	4,3	0,70	4,6	0,52	4,9	0,14	4,4	0,63	4,2	0,89
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	2 csop.	13	4,7	0,38	4,7	0,38	4,5	0,46	4,8	0,37	4,6	0,46	4,5	1,13
Vasvári Pál Gimnázium	angol	A	32	4,3	0,75	4,4	0,62	4,3	0,66	4,8	0,27	4,4	0,37	4,0	0,90
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	A	16	4,1	0,74	4,0	0,77	4,2	0,68	4,7	0,50	4,2	0,36	3,9	0,96

7. táblázat: A tanulók és a mentorok tanárjelöltekkel kapcsolatos véleményei közötti különbségek (az ötfokúzatú skálák csoportátlagai)

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Tanárjelölttel kapcsolatos percepciók (diákkérdőív)	Tanárjelölt(ek) mentori megítélése (összátlag)
Balassi Bálint Gimnázium	német	A	4,9	5,0
Széchenyi István Gimnázium	angol	A	4,8	3,2
Széchenyi István Gimnázium	francia	A	4,9	4,7
Széchenyi István Gimnázium	francia	B	5,0	4,4
Széchenyi István Gimnázium	német	A	5,0	5,0
Széchenyi István Gimnázium	német	B	5,0	5,0
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	A	4,7	5,0
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	B	4,8	5,0
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	C	5,0	5,0
Piarista Gimnázium	francia	A	5,0	5,0
Közgazdasági Szakgimnázium	francia	A	4,9	5,0
Móra Ferenc Gimnázium	angol	A	4,9	5,0
Móra Ferenc Gimnázium	német	A	5,0	5,0
Móra Ferenc Gimnázium	német	B	5,0	5,0
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	A	5,0	4,9
Jókai Mór Gimnázium	angol	A	4,7	4,4
Jókai Mór Gimnázium	olasz	A	5,0	4,8
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	A	4,9	4,9
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	min. négy csop.	4,9	5,0
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	két csop.	4,8	5,0
Vasvári Pál Gimnázium	angol	A	4,8	4,2
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	A	4,7	4,9

A továbbiakban érdeemesnek tartjuk megvizsgálni azt is, hogy az egyes idegen nyelvek szerint miként alakulnak a tanulói és a mentori vélemények. Az adatok alapján összességében az látható, hogy a legtöbb esetben az olasz nyelvcsoportok esetén adtak a diákok valamelyest kedvezőtlenebb értékelést az egyes itemekre vonatkozóan. Ugyanakkor statisztikailag is szignifikánsnak tekinthető különbség csak két, a tanárjelölt munkájával kapcsolatban megfogalmazott item esetén mutatható ki a négy idegen nyelv szerint létrehozott csoportok között: (1) a tananyaggal kapcsolatos kérdésekre a tanárjelöltektől kapott válaszok, valamint (2) a tanárjelöltektől az órai teljesítményre adott hasznos visszajelzések megítélése kapcsán (lásd a 4. ábrát).

4. ábra: A diákoknak a programmal kapcsolatos percepciói a vizsgált itemek esetében a idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 – egyáltalán nem értek egyet, 5 – teljesen egyetértek)

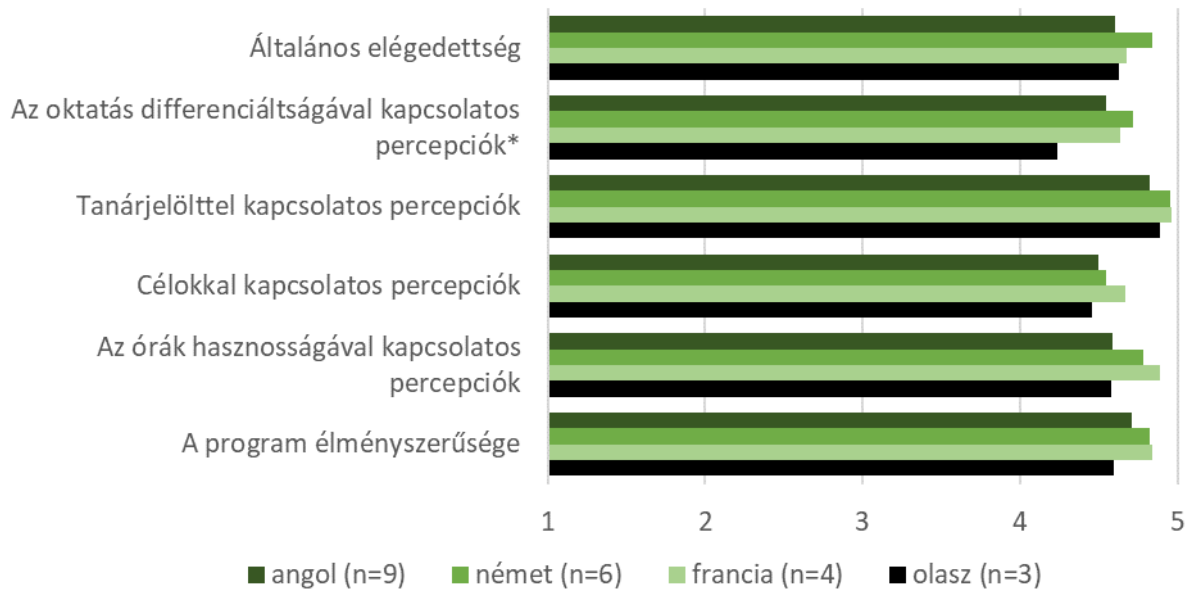

Megjegyzés: ANOVA-próba: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$.

Amennyiben a megfelelő itemek egyesítésével létrehozott 6 értékelési dimenzió mentén vizsgáljuk a tanulók válaszait, megállapítható, hogy szintén az olasz csoportok tanulói adták a leg-alacsonyabb összesített értékeléseket. Az eredmények azt mutatják, hogy az oktatás differenciáltságával kapcsolatos percepciók esetén statisztikailag a csoportok között kialakult eltérések is szignifikáns különbséget jelentenek (lásd az 5. ábrát).

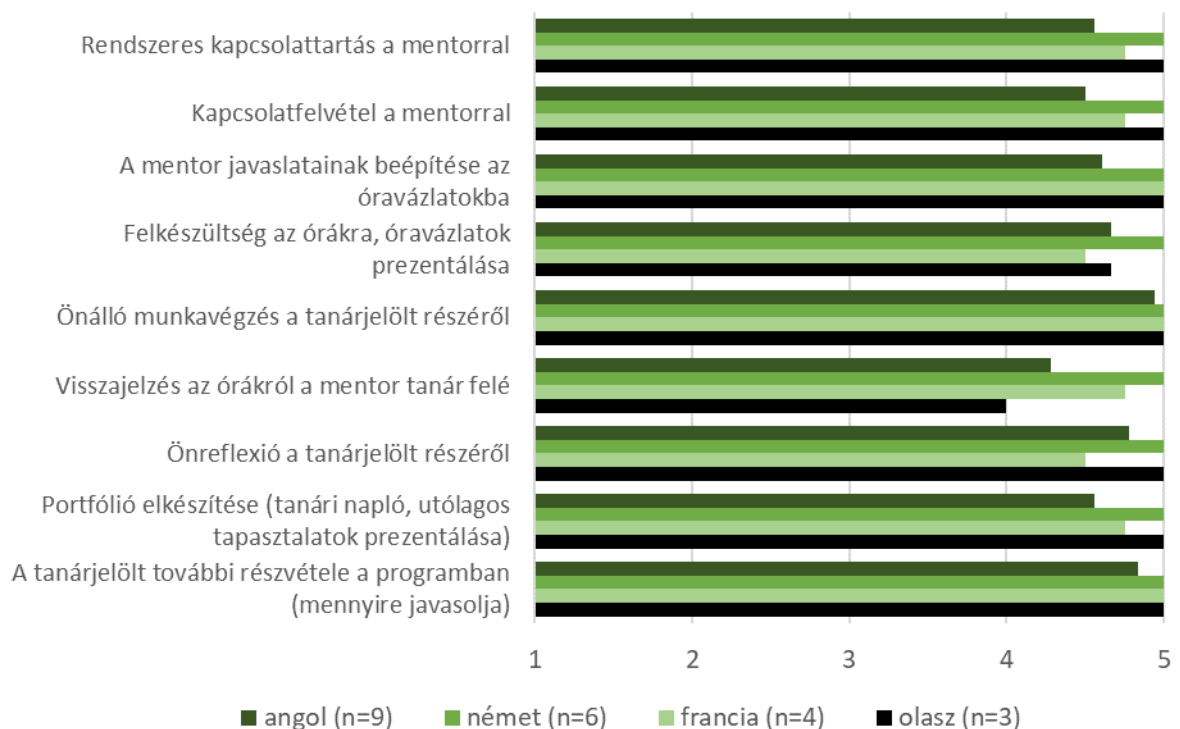
5. ábra: A tanulók programmal kapcsolatos percepcióinak különbségei idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 – egyáltalán nem értek egyet, 5 – teljesen egyetértek)

Megjegyzés: ANOVA-próba: * $p < 0,05$.

A mentorok véleményeiben nem tapasztalhatók statisztikailag szignifikáns eltérések, ami nem meglepő, hiszen a mentorok minden dimenzió mentén alapvetően magasan értékelték a programban részt vevő, foglalkozásokat tartó hallgatókat (tanárjelölteket) (lásd a 6. ábrát).

6. ábra: A mentorvélemények közötti különbségek idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 – egyáltalán nem találtam megfelelőnek, 5 – teljesen meg voltam elégedve)

III. Összegző következtetések, javaslatok

1. Projektre vonatkozó általános javaslatok

A projekt eddigi tapasztalatai alapján összességben kijelenthető, hogy a résztvevők kedvező véleményeket fogalmaztak meg a programmal kapcsolatban. Az értékelés különböző dimenziókban kapott rendre magas értékek miatt nehéz a projekt első félévében megvalósuló adatfelvételek alapján bármilyen hiányosságra rámutatni, és ennek alapján a képzés fejlesztésére vonatkozó javaslatot megfogalmazni. Mindazonáltal a projekt különböző szereplőinek véleménye alapján azonosítható néhány olyan programelem, melyek mentén relatív deficit mutatkozik, és/vagy amelyeknek fejlesztése révén a célpopuláció általános elégedettsége javítható.

(1) Egyrészt **a reális és egyértelmű célkitűzések fontosságát emeljük. Fontos, hogy a tanárjelöltek a foglalkozások elején pontosan definiálják céljaikat, a feladatok hasznosságát, és hogy a foglalkozások végén rendszeresen jelezzenek vissza a tanulók teljesítményére.**

(2) Az eredmények alapján ugyan a diákok az órákat jellemzően élvezték és érdekesnek találták, azonban mivel a diákok általános elégedettségét jelentősen befolyásolja a foglalkozások élményszerűsége, a nyelvtanulás öröme így a **programmal kapcsolatos elégedettség fenntartása, illetve növelése érdekében fontosnak tartjuk a foglalkozások élményszerűségének fókuszban tartását, emelését.** Ezért javasoljuk, hogy a projekt céljainak megfelelően a **tanárjelöltek még bátrabban válasszanak (és alkalmazzák is) a kreatív, alkotó jellegű tevékenységeken alapuló élménypedagógiai módszereket (az élménypedagógia és az öröm faktor erősítése).** A foglalkozások száma (12 alkalom) azt is lehetővé tenné, hogy a résztvevők projektben gondolkodjanak – vagy legalább projektorientált módon, egymásra épülő modulok segítségével tervezzék és valósítsák meg a foglalkozásaikat.

(3) **Fontos szempont, hogy a projekt ne elsősorban az időtöbbletet biztosítson, hanem a változatos módszertani kultúra alkalmazásával a résztvevők igényeihez, érdeklődéséhez, felkészültségéhez rugalmasan tudjon alkalmazkodni. A differenciált oktatásra az e tekintetben mutatkozó viszonylagos hiányosságok pótlása mellett azért is érdemes a továbbiakban még nagyobb hangsúlyt fektetni,** mert az eredmények alapján a differenciált oktatásra való nagyobb fókuszálás nem csak az ebben a dimenzióban mutatkozó relatív deficitet csökkenti, hanem várhatóan javítja a diákok általános elégedettségét, a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottságát is.

(4) Mindemellett **továbbra is fontos, a tanárjelöltekkel kapcsolatos kedvező vélemények fenntartása,** hiszen annak is meghatározó szerepe van a résztvevő diákok általános elégedettségének alakításában.

(5) A **tanulók rossz szövegértése, valamint hiányos prezentációs technikája (formai, tartalmi, előadói hiányosságok), mint általános probléma jelenik meg** (s nem csak a tanított idegen nyelvek esetében), mellyel kapcsolatban minden szereplőnek le kell vonnia a következtetéseket.

(6) A **szereplők (középiskolai tanulók és nyelvtanárok, iskola, koordinátorok, tanárjelöltek, mentorok, egyetem) között mindenképpen erősíteni kell az együttműködést és a hatékony, többszatornás pozitív kommunikációt** (amely alapvetően nehéz az évfolyamok és tudásszint tekintetében is heterogén csoportok miatt), hiszen ők ismerik a diákokat, azok előzetes tudását, hiányosságait. Motiválatlanná válhatnak a diákok, ha délelőtt és délután is ugyanaz a téma kerül terítékre. Nincs róla információ, de **a szülőkkal való kommunikáció is fontos lenne**, hiszen ingyenes felkészítő órákat vehetnek igénybe gyermekeik.

(7) **Alapvetően szükséges a csoportok, csoportlétszámok hatékonyabb fenntartása, az alkalmak és a csoportok jobb tervezése, összeállítása, koordinálása.** A tanév közben szinte képtelenség a középiskolákban ad-hoc jelleggel koordinálni ezeket a plusz foglalkozásokat, tevékenységeket. Például az érettségi, az iskolai szünetek, kirándulások, rendezvények, az év végi vizsgák nagy része előre tudható, így ezekkel tervezni lehet a foglalkozások alkalmainak kialakításakor. A hallgatók számára egyrészt csalódást okozhat, másrészt sok időt és energiát is elpazarolhat a felkészülés, miközben két csoport helyett csak egy, teljesen heterogén csoportban történik a tanítás. A hallgatói reflexiók és a középiskolai koordinátorok válaszai több esetben negatívként emelték ki a tanulók túlterheltségét, hogy voltak foglalkozások, melyek pénteken, 15:00–17:00 között zajlottak, valamint, hogy az időpontok miatt a bejáróknak korábban, még a foglalkozások befejezése előtt el kellett indulniuk.

2. Az értékelési rendszer javasolt elemei

2.1. Értékelési stratégiával/protokollal kapcsolatos javaslatok

1) Az értékelési rendszer kialakítása során mindenképpen **figyelemmel kell venni a projekt legfontosabb céljaira**, melyek a következők:

- nem formális nyelvtanulási lehetőségek biztosításával elősegíteni a résztvevő középiskolások nyelvtudásának fejlődését;
- a fejlődés érdekében integrált megközelítés alkalmazása, azaz a lehetséges változók összességének javulásának előmozdítása;
- a középiskolai nyelvtanárok eszköztárának bővítése elsősorban élménypedagógiai módszerekkel;
- a nyelvtanulók tudásának, motivációjának és hozzáállásának eredményes javítása az egyéni különbségek megfelelő kezelésével;
- a nyelvtanulók támogatása az önálló nyelvtanulás felé vezető úton;
- elősegíteni, hogy a diákok tudjanak és szeressenek idegen nyelvet tanulni és az elsajátított hasznos nyelvtudást megfelelően is tudják alkalmazni;

- a nyelvtanárok felkészültségének növelése a projekt továbbképzési rendszerének segítségével.

(2) Mivel a **projekt két fő célcsoportját nem a hallgatók (tanárjelöltek), hanem az élményalapú nyelvi foglalkozásokba bevont 9–13. évfolyamos tanulók, valamint a projektben közvetlenül és aktívan szerepet vállaló iskolai nyelvtanárok adják, ezért az értékelés során sokkal inkább rájuk kellene fókuszálni.** Hozzáteve, hogy a projekt folyamatértékelése egyrészt megköveteli valamennyi, a programban részt vevő szereplő körkörös értékelését, másrészt a projekt során szerzett tapasztalatok, megvalósuló tevékenységek értékelését is.

(3) Mivel a projekt folyamatértékeléséhez elengedhetetlen, hogy a legfontosabb kérdésköröket illetően **minél részletesebb adatok, információk álljanak rendelkezésre, ezért erősen javasolt az adatgyűjtések ösztönzése, szélesítése (teljeskörűségere való törekvés), egységesítése és rendszerezése,** hogy a szükséges adatok átlátható és alapos dokumentálása, majd az ezeken alapuló elemzés megtörténhessen. Sajnos jelen értékeléshez **nem minden iskola esetén teljes körűek álltak rendelkezésre a tanítási dokumentációk (portfóliók), továbbá a részletezettségük is nagyon változó volt, amelyet a projekt későbbi szakaszában mindenképpen egységesíteni kell.**

(4) A projekt kapcsán **összesen 6 szereplő aspektusából kell az értékelést elvégezni,** melynek során **különböző mérési eszközök** célszerű alkalmazni, valamint a projekt **minden érintett szereplője a félév zárásakor értékelje egyrészt a többi szereplőt** (körkörös értékelés: akivel kapcsolatba kerül a projekt során), **másrészt a projekt során szerzett tapasztalatokat, a megvalósuló tevékenységeket.** Az egyes szereplők véleményének vizsgálatakor mindenképpen szem előtt kell tartani, hogy **a kérdéseket olyan módon érdemes kialakítani, hogy összevethetőek legyenek a válaszok a különböző célcsoportok, szereplők** (tanuló, tanárjelölt, tanár, mentor, koordinátorok) között. A *8. táblázatban* bemutatott értékelési rendszeremlék lefedik a projekt minden szereplőjét, valamint a közöttük lévő interrelációkat, az értékelés mérési eszközeit, célját, gyakoriságát és az adatgyűjtések javasolt lebonyolítóit is. Az értékelés végső mérőeszközeit az ELTE PPK munkatársai dolgozzák ki, az adatgyűjtések biztosítása (és a fókusz-csoportok megszervezése) az ELTE BTK munkatársainak felelősségi körébe tartozik. Az adatgyűjtések eredményei alapján a projekt értékelését az ELTE PPK munkatársai végzik el.

8. táblázat: Az értékelési rendszer javasolt elemei

Szereplő	Mérési eszköz	Cél	Időpont	Adatgyűjtés javasolt lebonyolítói
Középiskolai diák	Papír alapú kérdőív	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	Középiskolai koordinátor
Középiskolai nyelvtanárok	Online kérdőív	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	Középiskolai koordinátor
Hallgatók (tanárjelöltek)	Tanítási dokumentáció (portfólió) Online kérdőív	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	Mentor vagy középiskolai koordinátor
Mentor (egyetemi oktató)	Fókuszcsoportos interjú	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	ELTE PPK
Középiskolai koordinátor	Online kérdőív	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	ELTE intézeti/tanszéki koordinátor
ELTE intézeti/tanszéki koordinátor	Fókuszcsoportos interjú	Szereplők és a projekt összegző értékelése	Mindig az adott félév zárásakor	ELTE PPK

2.2. Tanulói kérdőívvel kapcsolatos javaslatok

(1) Csökkenteni szükséges a tanulói kérdőív validitási problémáit.

- A projekt első félévének vizsgálata során felvett diák kérdőívek elemzésének módszertani tapasztalatai⁸ alapján javasoljuk a tanárjelölttel és egyéb értékelési dimenziókkal kapcsolatos percepciók megismerésére irányuló kérdések megfogalmazásának egyértelmű elhatárolását: **a „tanárjelölt” kifejezés csak a tanárjelölttel kapcsolatos percepciók megismerésére irányuló kérdésekben szerepeljen, más esetekben, amikor az értékelés nem a tanárjelöltre, hanem a programra vonatkozik, javasoljuk a program keretében tartott órák/foglalkozások kifejezések alkalmazását.**

EREDETI KÉRDÉSEK	MÓDOSÍTOTT/ÚJ KÉRDÉSEK
A tanárjelölt által tartott órákat érdekesnek találtam.	A program keretében tartott órákat érdekesnek találtam.
A tanárjelölt által tartott órákat hasznosnak találtam.	A program keretében tartott órákat hasznosnak találtam.
A tanárjelölt által tartott órák és feladatok célja világos volt előttem	A program keretében tartott órák és feladatok célja világos volt előttem.
A tanárjelölt által biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	A program során biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.
A tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre mindig választ kaptam a tanárjelölttől.	Az órákon mindig választ kaptam tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre.
A tanárjelölttől hasznos visszajelzést kaptam az órákon nyújtott teljesítményemmel kapcsolatban	Az órákon hasznos visszajelzéseket kaptam teljesítményemmel kapcsolatban.

- **Új kérdések bevonását is javasoljuk az oktatás differenciáltságával, valamint a program általános, összefoglaló értékelésével** kapcsolatos percepciók megismerésére irányuló dimenziók pontosítására.

Az oktatás differenciáltsága	A tanárjelölt figyelembe vette a mi érdeklődésünket.
	Nekünk is volt beleszólásunk az órák menetébe.
A program általános (összefoglaló) értékelés	Szerintem nincs értelme ez ilyen foglalkozásoknak.
	Nem igazán érdekeltek az órán elhangzottak.
	Szerintem időpocsékolás volt az órákra járni.

⁸ A főkomponens elemzés tapasztalatai azt jelezték, hogy – az órák hasznosságával, élményszerűségével, valamint általában a célok elérésével kapcsolatos itemekhez képest – célok ismeretével, differenciálással és a tanárjelölttel kapcsolatos vélemények a projekt első félévében megvalósuló kutatásban használt kérdéssor alapján más látens dimenziók mentén szerveződnek, ugyanakkor a teoretikusan/logikailag egy-egy csoportot képező itemek nem alkotnak egy-egy önálló faktort. A program értékelése során ezen itemek felülvizsgálata javasolt.

- Javasoljuk továbbá „Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát” – item megfogalmazásának módosítását.⁹

EREDETI KÉRDÉSEK	MÓDOSÍTOTT/ÚJ KÉRDÉSEK
Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát.	Az órákat tartó tanárjelölt jól végezte a munkáját

(2) A célok értékelése nem, vagy csak kevés, illetve túl általános kérdésekkel lett vizsgálva kutatásban, melyet a későbbiekben érdemes korrigálni.

- Szükséges a célok ismeretével/észlelésével kapcsolatos dimenzió elemi szintű vizsgálata, a **programleírásban szereplő konkrét célok szerint lebontva**.

Szerinted mi volt a program keretében tartott órák célja? Az alábbi felsorolásban jelöld be mindazokat a célokat, melyekről úgy érzed, hogy azok megvalósítására törekedett a képzés.
☐ hogy közelebb kerüljünk a sikeres nyelvi érettségéhez vagy emelt szintű érettségéhez
☐ hogy megváltozzon a nyelvtanuláshoz való viszonyulásunk
☐ a növekedjen nyelvtanulás iránti motivációnk
☐ hogy az igényeinkhez alkalmazkodó oktatást biztosítson
☐ hogy közel hozza hozzánk a nyelveket/nyelvtanulást
☐ hogy a korosztályunknak és a 21. századnak megfelelő dolgokat tanuljunk nyelvórán is
☐ hogy alkalmazzuk nyelvtanulás során is a 21. századi technikákat
☐ hogy megismerünk más nyelvi kultúrákat
☐ hogy magabiztos nyelvhasználóvá váljunk
☐ hogy felkészítsen az önálló nyelvtanulásra

⁹ A elégedettséget kifejező főkomponens létrehozásában „Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát” item nem vesz részt.

- Szükséges a **célok megvalósulásával** kapcsolatos percepciók vizsgálata, a programleírásban szereplő **konkrét célok szerint lebontva**.

CÉLOK	JAVASOLT TOVÁBBI KÉRDÉSEK
Közelebb kerüljenek a sikeres nyelvi érettségéhez/emelt szintű érettségéhez	Úgy érzem, hogy az órák segítségével közelebb kerültem a sikeres érettségéhez, ill. emelt szintű érettségéhez.
Fenntarthatóság: az autonóm nyelvtanulásra felkészítést (esetleg szétszedhető saját nyelvtanulási célok/stílus, stratégiák, információkeresés stb. Szerint)	Az órák sokat segítettek abban, hogy hogyan tudom a nyelvtudásomat önállóan fejleszteni.
21. századi technikák alkalmazása (e-learning anyagok, applikációk), melyek közelebb hozzák a nyelvtanulást a fiatalokhoz	Az órákon sok új technikát alkalmaztunk (e-learning anyagok, applikációk).
Célnyelvi kultúra megismerése	Az órák közelebb hoztak számomra más kultúrákat.
Magabiztos nyelvhasználóvá válás	Az órák hatására most már sokkal magabiztosabban használom az angol (német, francia, olasz) nyelvet.
Motiváció növelés/attitűd fejlesztés	Az órák alapján most már jobban látom a nyelvtudás hasznosságát, fontosságát. Ebben a kérdéskörben javasoljuk standard mérőeszközök (motivációs/attitűd skála) kérdezési szituációnak megfelelően rövidített, változás percepcióra vonatkozó kérdések formájában való alkalmazását.
Az oktatás élményszerűsége	Az órák nagy részében mással foglalkoztam, vagy unatkoztam.

(3) A válaszok kevésbé differenciált volta, az, hogy a **különböző értékelési szempontok mentén kapott válaszok átlagai kivétel nélkül magasak, és kis tartományban mozognak. Ennek kezelését is erősen javasoljuk.**

- **Negatív megfogalmazású, inverz kérdések** szerepeltetése (az itt felsorolt tételeket már a korábbi pontokban megfogalmazott javaslatokban szerepeltettük, itt csak a javaslatok tematikus követhetősége miatt tüntetjük fel ismét).

CÉLOK	JAVASOLT TOVÁBBI KÉRDÉSEK
Az oktatás élményszerűsége	Az órák nagy részében mással foglalkoztam, vagy unatkoztam.
A program általános (összefoglaló) értékelés	Szerintem nincs értelme ez ilyen foglalkozásoknak.
	Nem igazán érdekeltek az órán elhangoztak.
	Szerintem időpocsékolás volt az órákra járni.

- **Javasoljuk továbbá, hogy a projekt első félévében megvalósuló vizsgálatról eltérően, a későbbiekben az adatfelvételt ne a program megvalósítását végző tanárok, hanem az iskolai koordinátorok végezzék.**

(4) Javasoljuk, hogy tanulók válaszainak kifejezésére a projekt első félévének vizsgálata során használt, definiált skálapontokkal rendelkező, ordinális mérési szintű skála (1 – egyáltalán nem értek egyet, 2 – kicsit nem értek egyet 3 – nem tudok dönteni, 4 – kicsit egyetértek, 5 – teljesen egyetértek) helyett **a válaszok megadása intervallum skálán történjen** a következő instrukció alapján: *Válaszaidat 5 fokú skála segítségével add meg, ahol az 1-es azt jelenti, hogy „egyáltalán nem értesz egyet”, az 5-ös pedig azt, hogy „teljes mértékben egyetértesz”.*

(5) Javasoljuk továbbá az alábbi a szocio-demográfiai és egyéb releváns **háttérváltozók felvételét is az adatgyűjtés során:**

- születési év;
- nem;
- hányadik évfolyamra jár;
- hány éve tanulja a nyelvet;
- iskolai teljesítmény;
- a projekt keretében hány órán vett részt.

A tapasztalatok visszacsatolása után javasolt tanulói kérdőívet az *2. számú melléklet* tartalmazza.

2.3. Középiszkolai nyelvtanárok körében történő adatgyűjtéssel kapcsolatos javaslatok

Nem látható (nincs róla információ) a nyelvtanárok „mentalitása”, attitűdje, módszertani kultúrája, motiváltsága. A középiszkolai tanárokkal egy online kérdőív kitöltését tervezzük a félév végén, mely kitér a programban részt vevő tanulók előmenetelével, motivációjának változásával kapcsolatos tapasztalataikra, a projekt hasznosulásáról alkotott véleményükre, valamint arra is, hogy az élménypedagógiai módszerek mennyiben épültek be a tanórai gyakorlatba, s mennyiben azok mennyiben eredményesek. **Nehézséget jelenthet az, hogy a középiszkolai nyelvtanárok nem kapnak javadalmazást a projektből, ezért alapvető kérdés, hogy miként lehet őket motiválttá tenni abban, hogy részt vegyenek az értékelésben.** E tekintetben a projektben tervezett továbbképzésben történő részvétel ösztönzőleg hathat, azonban az kétséges, hogy elegendő motivációt fog-e jelenteni a középiszkolai nyelvtanárok számára.

Javasolt (vázlatos) kérdések a középiszkolai tanárokhoz:

- Tapasztalta-e a projektben résztvevő diákok nyelvi kompetenciáinak fejlődését? (igen/nem)
- Ha igen, mely területen látja a projektben résztvevő diákok fejlődést
  - beszédképesség
  - szövegértés
  - szövegalkotás
  - helyesírás
  - hallásutáni megértés
- Minek tulajdonítja a nyelvi kompetenciák fejlődését:
  - több órában tanultak
  - differenciáltan tanultak
  - új, változatos módszerekkel tanultak
  - fiatal tanárjelöltek tanítottak
- Kifejezésre juttatták-e a tanulók a projekt nyelvóráival való elégedettségüket?
- Mennyire ért egyet a következő állításokkal?
  - A programban résztvevő diákok közelebb kerültek a sikeres nyelvi érettségéhez vagy emelt szintű érettségéhez
  - A programban résztvevő diákoknak megváltozott a nyelvtanuláshoz való viszonyulásunk
  - A programban résztvevő diákok növekedett nyelvtanulás iránti motivációja
  - A programban résztvevő diákok magabiztosabb nyelvhasználóvá váltak
  - A programban résztvevő diákok érezhetően közelebb kerültek az önálló nyelvtanuláshoz

2.4. Hallgatói portfólióval kapcsolatos javaslatok

A hallgatók a projekt során portfólióban gyűjtik az óraterveket, valamint tanítási naplót vezetnek, amelyben a foglalkozások után összegzik tapasztalataikat, reflexióikat. Jelen vizsgálat tapasztalatai alapján azonban kijelenthető, hogy a tanítási dokumentációk **nem voltak egységesek, és nem minden esetben voltak teljes körűek, holott az értékeléshez az információk egységes rögzítése és pontos vezetése szükséges.**

A projekt folyamatértékeléséhez **nagyon fontos, hogy a tanulókat, a nyelvenként – sok esetben több csoportba – szerveződő tanulócsoportokat, az iskolákat, valamint az ott foglalkozásokat tartó hallgatókat (tanárjelölteket) és mentoraikat egyértelműen egymáshoz lehet rendelni.** Ugyanakkor a **pontatlan és sokszor részleges dokumentáció miatt előálló információhiány alapvetően nehezítette a tanárjelöltek és a különböző nyelvek tanulócsoportjainak beazonosítását és egyértelmű megfeleltetését.** Ennek kiküszöbölésére az adminisztratív teher emelkedése nélkül, illetve minimális emelkedésével járó átalakításokat javasolunk az óravázlatokra és a hallgatói reflexiókra vonatkozóan.

2.4.1. Óravázlat

Az átalakított óravázlat *(lásd a 3. számú mellékletben)* olyan lényeges információk begyűjtését szolgálja, melyek nélkülözhetetlenek a projekt nyomon követéséhez és folyamatértékeléséhez:

- tanárjelölt neve;
- mentor neve;
- iskola és csoport pontos megjelölése (pl. XY iskola A, B, C csoport);
- óra nyelve;
- óra időpontja;
- óra témája;
- résztvevő diákok tervezett/tényleges száma (a tényleges létszám értelemszerűen csak az óra után tölthető ki, melyhez szükség van az összes foglalkozáson jelenléti ív vezetésére, dokumentálásra és rendelkezésre bocsátására is – ami alapvetően szolgálja a program lemorzsolódásának nyomon követését is);
- résztvevő diákok évfolyama(i);
- résztvevő diákok nyelvi szintje (A1, A2, B1, B2);
- tankönyv vagy segédanyag;
- tanítási cél(ok);
- órátípus: (1) új ismeretet feldolgozó óra; (2) alkalmazó (feladatmegoldó) óra; (3) új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra; vagy (4) ellenőrző (értékelő) óra.

Külön felhívjuk még egyszer a figyelmet arra, hogy **alapvető fontosságú a pontos és teljes körű adatgyűjtés a projektben résztvevő hallgatók (tanárjelöltek) részéről (is).**

2.4.2. Hallgatói reflexiók

A hallgatói reflexiók (órák utáni, záró) fontos információkat nyújtanak a program folyamatértékeléséhez. Ezért is nagyon fontos, hogy minden hallgató (tanárjelölt) elkészítse és tegye elérhetővé az egyes órákra vonatkozó reflexióit, valamint a záró reflexióját is.

Annak érdekében, hogy a reflexiókat egységes szempontok mentén lehessen feldolgozni és értékelni, az alábbi szempontok érvényesítését javasoljuk a reflexiókban (vagyis a reflexiókban ezekre a területekre kellene kitérniük a tanárjelölteknek):

- Milyen mértékben tudtam megvalósítani a kitűzött céljaimat?
- Mi (melyik feladat, gyakorlat, módszer) járult hozzá leginkább az óra sikeréhez?
- Miben voltam kevésbé eredményes és hatékony?
- Hogyan ítélem meg a tanulókat, az órai teljesítményüket?
- Mi volt a legnagyobb probléma, kihívás, s milyen alternatívákat látok ezek kezelésére?
- Mely kompetenciáim fejlődtek, és miben kell még fejlődnöm?

Mellékletek

1. számú melléklet: A foglalkozások középiskolai koordinátorok általi megítélése

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Vélemények
Balassi Bálint Gimnázium	német	A	–
Széchenyi István Gimnázium	angol	A	Sokat segítettek a foglalkozások a diákok motiválásában, személyközpontú, korban diákjainkhoz közelebb álló témaválasztással és kötetlenebb óravezetéssel felkeltette a résztvevők érdeklődését és fenntartotta figyelmüket. Érettségi felkészítésben és korrepetálásban hozzájárultak diákjaink fejlesztéséhez. A konzultációk során a hallgatók igyekeztek alkalmazkodni a helyi követelményekhez, kiegészítették és megerősítették az órán tanultakat. Segítségünkre volt a projekt az érettségi szóbeli felkészítésben, illetve a korrepetálásban.
Széchenyi István Gimnázium	francia	A	A diákok sokkal motiváltabbak lettek, élvezték a kötetlenebb foglalkozásokat. A hallgatók korban közel állnak a diákokhoz, ezáltal jól tudták inspirálni őket. A tanárjelöltekkel minden foglalkozás előtt konzultáltam, az órákat a tananyaghoz adaptálták, igyekeztek a tanórán tanultakat elmélyíteni és kiegészíteni. Nagyon sok játékos feladatot alkalmaztak, és rendkívül jól differenciáltak. Nagy segítséget kaptak a gyengébben teljesítő tanulók, mert átismételték az alapokat, ezáltal jobban megértették az új anyagot is. A haladó szinten lévő diákok pedig sok segítséget kaptak az érettségire való felkészülésben.
Széchenyi István Gimnázium	francia	B	A gyengébben teljesítő tanulók, mert átismételték az alapokat, ezáltal jobban megértették az új anyagot is. A haladó szinten lévő diákok pedig sok segítséget kaptak az érettségire való felkészülésben.
Széchenyi István Gimnázium	német	A	Annak köszönhetően, hogy a foglalkozások kötetlenebb órák keretében zajlottak, a diákok motiváltabbak és érdeklődőbbek voltak. A tanulók és a tanárjelöltek közötti kis korkülönbség pedig a barátságos légkört, a korosztályuknak megfelelő témák kiválasztását nagyban segítette. A tanárjelöltekkel minden foglalkozás előtt konzultáltam, az órákat a tananyaghoz adaptálták, igyekeztek a tanórán tanultakat elmélyíteni és kiegészíteni. Nagyon sok játékos feladatot alkalmaztak, és rendkívül jól differenciáltak. Nagy segítséget kaptak a gyengébben teljesítő tanulók, mert átismételték az alapokat, ezáltal jobban megértették az új anyagot is. A haladó szinten lévő diákok pedig sok segítséget kaptak az érettségire való felkészülésben.
Széchenyi István Gimnázium	német	B	A gyengébben teljesítő tanulók, mert átismételték az alapokat, ezáltal jobban megértették az új anyagot is. A haladó szinten lévő diákok pedig sok segítséget kaptak az érettségire való felkészülésben.
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	A	–
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	B	–
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	C	–

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Vélemények
Piarista Gimnázium	francia	A	<p>A diákok gyakorolhatták a már megszerzett tudásukat, így azt elmélyíthették. Kis csoportban többet tudtak megnyilvánulni, így hatékonyabb volt a munka, mint órai keretekben. A foglalkozások játékosak voltak, így bátrabban nyilvánultak meg a diákok, mint a tanórákon. A foglalkozások hatására a diákok bátrabban, összefüggőbben, választékosabban és helyesebben fejezték ki magukat szóban, mint korábban.</p> <p>Az iskola sikere a diákjainak sikere, és ezek a foglalkozások hozzájárultak ahhoz, hogy a diákok a jövő évben esedékes vizsgákon eredményesen szerepeljenek majd.</p>
Közgazdasági Szakgimnázium	francia	A	<p>Új módszereket hozva, az interaktivitást erősítve építették fel a hallgatók az órákat. Nagyon sok civilizációs ismeretbe ágyazva tanították a diákokat, amelyekről nagyon széles látókörrel rendelkeztek. Így felerősítették a diákokban a francia kultúra iránti érdeklődést, ezzel a nyelv felé való elköteleződést is. Korosztályuknál fogva a tanárjelöltek nagyon empatikusak és elfogadóak voltak a diákokkal, ez segítette a diákokkal való közös munkát, a jobb együttműködést.</p> <p>Új lehetőséget teremtettek a foglalkozások a diákok számára és ezzel az iskolánk által a tanulóknak adott lehetőségek bővültek. Ez növelheti az iskolánk iránti érdeklődést a jövőbeli partnereink (szülők és diákok) előtt. Erősítheti iskolánkban a második idegen nyelv-tanulás fontosságának erősödését.</p>
Móra Ferenc Gimnázium	angol	A	<p>Csak 1 tanárjelölt tartott nálunk foglalkozásokat angol nyelvből. Közvetlen, barátságos stílusával már az első találkozáskor elnyerte a diákok rokonszenvét, akik péntek délutánonként is szívesen jártak a foglalkozásokra.</p> <p>Új szint jelentett gimnáziumunk palettáján ez a nyelvgyakorlási lehetőség.</p>
Móra Ferenc Gimnázium	német	A	<p>Nagyon hasznosak voltak a foglalkozások. Korban sokkal közelebb állnak a tanárjelöltek diákjainkhoz, így nyitottabbak voltak diákjaink. Más módszereket is behoztak a nyelvtanuláshoz, például facebook csoportot hoztak létre, ahová a feladatokat is küldhették egymásnak. Beszédben a gátlásaikat is legyőzték. Volt idejük az egyéni problémákat még részletesebben megbeszélni.</p>
Móra Ferenc Gimnázium	német	B	<p>Nagyban hozzásegített abban, hogy a tanórán tanultakat még jobban elmélyítették, más szemszögből közelítették meg az egyes témákat. Az önálló, szabad társalgásra több idő jutott. Mindez érezhető volt a tanulók órai munkájában. Bátrabban szólaltak meg az órákon a tanulóink. Igazi motiváció volt, hogy megéri nyelvet tanulni.</p>
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	A	<p>Nagyon hasznosnak tartom, mert a diákokhoz korban közel álló hallgatókkal nyitottabbak voltak a diákok, a szóbeli kommunikációjuk jelentősen fejlődött.</p> <p>A hallgatókon keresztül új ötleteket, módszereket ismertünk meg.</p>

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Vélemények
Jókai Mór Gimnázium	angol	A	<p>Motiváló feladatokkal jöttek, sok érdekes, játékos ötlet az órán, mobiltelefonos nyelvtanulást elősegítő applikáció használata, tanulóink bátrabbak, nyitottabbak lettek az idegen nyelvi kommunikációban. Sokat fejlődtek. A gyengébb diákok jártak a foglalkozásokra, és már néhány alkalom után érezhetően javult a beszéd-készségük, órai aktivitásuk.</p> <p>Viszonylag alacsony óraszámokkal dolgozunk -a program plusz gyakorlási lehetőség. A kollégák is motiváltabbak lettek, ötleteket kaptak a tanárjelöltektől. Azzal, hogy az ELTE-ről jöttek tanárjelöltek az idegennyelv-tanítás iskolán belüli presztízse emelkedett, hasonlóan az iskola népszerűsége is nőtt – tanulóink is nagyon élvezték az órákat – és ez a beiskolázás szempontjából nem elhanyagolható. Korrepetálásra, felzárkóztatásra a heti 26-28 óra mellett a szaktanároknak nincs idejük, erejük, ezért nagyon hasznos lehetőség ez.</p>
Jókai Mór Gimnázium	olasz	A	<p>Diákjaim visszajelzései alapján azt írhatom, hogy nagyon hasznosan, kreatívan és beszéd centrikusan teltek az órák. Nagyon hasznosnak találtam, elsősorban a beszédfejlesztés szempontjából.</p> <p>Iskolánk szempontjából is pozitívan értékelem a tanárjelöltek munkáját, hiszem általuk mi is tanulhattunk új módszereket. Iskolánk szempontjából egy kiváló lehetőség ez a pályázat. Elsősorban a diákok nyelvi készségének fejlesztése, másrészt számunkra az új módszerek megismerése révén.</p>
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	A	<p>A diákok visszajelzése alapján hasznosnak tartottam a foglalkozásokat.</p> <p>Az iskola szempontjából hasznosnak tartottam a foglalkozásokat.</p>
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	min. négy csop.	
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	két csop.	
Vasvári Pál Gimnázium	angol	A	<p>Mivel korban közelebb állnak a tanárjelöltek a diákokhoz, közvetlenebb volt a stílus, ami a diákoknak tetszett. Sokkal kötetlenebb volt az óra, nem volt érdemjegy, fegyelmezési probléma. Csak azok a diákok maradtak ott ezeken az alkalmakon, akik maguktól akartak, tehát motiváltak voltak a fejlődésben.</p> <p>Az iskolánk, úgy érzem, mindenképpen profitált a tanárjelöltek foglalkozásaiból. Egyrészt, egy sokkal kötetlenebb légkört tudtak megvalósítani, mint én, az én óráimon. Másrészt én mindig úgy gondolom többféle látásmód, megközelítés, ötletek, többféle tanítási stílus, másfajta egyéniségek mindenképpen színesítik az órákat és engem is fejlesztenek.</p>
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	A	<p>Több olyan elem jelent meg az órákon, ami nem tankönyvi jellegű, például: YouTube videók használata ahhoz készített feladatsor.</p> <p>Plusz nyelvtanulási lehetőség.</p>

2. számú melléklet: Tanulói kérdőív (javaslat)

1. AZ ÓRÁKAT TARTÓ TANÁRJELÖLTEK NEVE:

ELŐSZÖR NÉHÁNY SZEMÉLYES KÉRDÉS.

---

2. NEMED:

1 fiú   2 lány

3. MELYIK ÉVBEN SZÜLETTÉL?

4. AZ ELMÚLT FÉLÉV VÉGÉN MILYEN VOLT A TANULMÁNYI ÁTLAGOD?

(Egy tizedes pontossággal írd be!)

,

5. MIT GONDOLSZ, A KOROSZTÁLYODHOZ KÉPEST HOGYAN TELJESÍTESZ AZ ISKOLÁBAN?

- 1 nagyon jól, a legjobbak között vagyok
- 2 jóval az átlagos fölött
- 3 az átlagos fölött
- 4 átlagosan
- 5 az átlagos alatt
- 6 jóval az átlagos alatt
- 7 rosszul, a legrosszabbak között vagyok

6. HÁNYADIK ÉVFOLYAMRA JÁRSZ?

7. HÁNY ÉVE TANULOD A PROGRAM KERETÉBEN IS TAVULT NYELVET?

8. A PROGRAM KERETÉBEN ÖSSZESEN HÁNY ÓRÁN VETTÉL RÉSZT?

A KÖVETKEZŐK KÉRDÉSEK A PROGRAM KERETÉBEN TARTOTT FOGLALKOZÁSOKRÓL/ ÓRÁKRÓL SZÓLNAK.

---

9. SZERINTED MI VOLT A PROGRAM KERETÉBEN TARTOTT ÓRÁK CÉLJA?

Minden olyan célt jelölj meg, ami szerinted

- 1 hogy közelebb kerüljünk a sikeres nyelvi érettségéhez vagy emelt szintű érettségéhez
- 1 hogy megváltozzon a nyelvtanuláshoz való viszonyulásunk
- 1 a növekedjen nyelvtanulás iránti motivációnk
- 1 hogy az igényeinkhez alkalmazkodó oktatást biztosítson
- 1 hogy közel hozza hozzánk a nyelveket/nyelvtanulást
- 1 hogy a korosztályunknak és a 21. századnak megfelelő dolgokat tanuljunk nyelvről is
- 1 hogy alkalmazzuk nyelvtanulás során is a 21. századi technikákat
- 1 hogy megismerünk más nyelvi kultúrákat
- 1 hogy magabiztos nyelvhasználóvá váljunk
- 1 hogy felkészítsen az önálló nyelvtanulásra

10. A KÖVETKEZŐKBEN KÜLÖNBÖZŐ ÁLLÍTÁSOKAT OLVASHATSZ. MELYIKKEL MENNYIRE ÉRTESZ EGYET?

(Minden sorban egy választ jelölj be!)

	egyáltalán nem értek egyet					teljes mértékben egyetértek				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
a) A program keretében tartott órákat érdekesnek találtam.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) A program keretében tartott órákat hasznosnak találtam.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) A program keretében tartott órák és feladatok célja világos volt előttem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) A program során biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Az órákon mindig választ kaptam tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Az órákon hasznos visszajelzéseket kaptam teljesítményemmel kapcsolatban.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) A tanárjelöltek figyelembe vették a mi érdeklődésünket.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Nekünk is volt bebeszólásunk az órák menetébe.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Szerintem nincs értelme ez ilyen foglalkozásoknak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Nem igazán érdekeltek az órán elhangozottak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Szerintem időpocsékolás volt az órákra járni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
l) Az órákat tartó tanárjelöltek jól végezték a munkájukat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
m) Úgy érzem, hogy az órák segítségével közelebb kerültem a sikeres érettségizéshez, ill. emelt szintű érettségizéshez.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
n) Az órák sokat segítettek abban, hogy hogyan tudom a nyelvtudásomat önállóan fejleszteni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
o) Az órákon sok új technikát alkalmaztunk (e-learning anyagok, applikációk).	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
p) Az órák közelebb hoztak számomra más kultúrákat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
q) Az órák hatására most már sokkal magabiztosabban használom a nyelvet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
r) Az órák alapján most már jobban látom a nyelvtudás hasznosságát, fontosságát.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
s) Az órák nagy részében mással foglalkoztam, vagy unatkoztam.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
t) Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
u) Az órákat tartó tanárjelöltek mindig felkészültnek tűntek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
v) Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
w) Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
x) Az órát tartó tanárjelöltek mindig pontosan kezdték és fejezték be az órákat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
y) Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. számú melléklet: Óravázlat (javaslat)

Tanárjelölt neve:

Mentor neve:

Iskola és csoport pontos megjelölése (pl. XY iskola A, B, C csoport):

Óra nyelve:

Óra időpontja:

Óra témája:

Résztevő diákok tervezett/tényleges száma (fő):

Résztevő diákok évfolyama(i):

Résztevő diákok nyelvi szintje (A1, A2, B1, B2):

Tankönyv vagy segédanyag:

Tanítási cél/ok:

Óratípus: (1) új ismeretet feldolgozó óra; (2) alkalmazó (feladatmegoldó) óra; (3) új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra; vagy (4) ellenőrző (értékelő) óra

Idő	Cél	Feladat, tanulói tevékenység	Tanári tevékenység	Módszer*	Munkszervezési forma**	Eszköz	Egyéb probléma, veszély

*Lehetséges módszerek

- Előadás
- Előadás szemléltetéssel (PPT)
- Magyarázat
- Kérdve kifejtés (magyarázat)
- Elbeszélés (egy-egy jelenség, esemény, folyamat, személy, tárgy érzékletes, szemléletes bemutatására szolgál)
- Kiselőadás (tanulói kiselőadás; PPT-vel vagy anélkül)
- Megbeszélés (beszélgetés) dialogikus szóbeli közlési módszer, amelynek során a tanulók a pedagógus kérdéseire válaszolva dolgozzák fel a tananyagot.
- Vita
- Szemléltetés (szemléltetés, demonstráció, illusztráció) olyan szemléletes oktatási módszer, amelynek során a tanulmányozandó tárgyak, jelenségek, folyamatok észlelése, elemzése történik)
- Munkáltatás: főzés, sütés, plakátkészítés, játékkészítés, kertészkedés, bármilyen kézműves/manuális tevékenység, ami produktumhoz vezet, pl. fényképezés, filmezés, újság, weblap-készítés, riportot készítés, versenyt szervez, kiállítást szervez (ezek a tevékenységek lehetnek projektfeladatok, tervszerűen beépítve a félévbe).
- Projekt vagy projektorientált feladat (folyamat vagy produktumorientált, a tanulók érdeklődése (választása) alapján, közös tervezéssel megvalósított tevékenység).
- Tanulási szerződés (megállapodás a tanuló és a diák között a tanulási cél érdekében)
- Kooperatív módszerek
- Szerepjáték, játék (társasjáték), szimuláció, mozgásos tevékenységek (tánc, jóga, torna)
- Drámapedagógia (színdarab, jelenet bemutatása)
- Kirándulás (múzeumpedagógia; természetjárás; megfigyelési feladatokkal, kvíz, rally)
- Házi feladat
- Értékelés (tanulói önértékelés, reflexió, egyéni vagy csoportos, előzetes szempontok alapján)

**Lehetséges munkaszervezési formák:

- Hagományos formák:
  - frontális
  - egyéni munka
- Konstruktivista pedagógia szerint: differenciált munkaszervezés (tartalom, érdeklődés, célok alapján)
  - csoportmunka (differenciált, véletlenszerű)
  - páros munka
  - egyéni munka

Források:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch10s06.html
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch10s06.html
http://www.hefop.ektf.hu/anyagok/kooperativ_modszertan.htm
http://mek.oszk.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0021/balogh_pedpszich0021.html
<http://mek.oszk.hu/13000/13021/13021.pdf>
<http://docplayer.hu/2809955-A-projektmodszerek-elmelete-es-gyakorlata-verok-attila-vincze-beatrix.html>